47ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 825 Կ. ՊՈԼԻՍ ՇԻՆԳՇԱԲԹԻ 4·17 ՄԱՐՏ 1904 30 ՁԻԼՀԻՋՅԷ 1321 — 4 ՄԱՐԳ 1320

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՑԻՐ ԵՒ ՅՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պողոս Ալի Փասայէ, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

Մանզումէի Էֆքիար

ՀԱՅԱԳԻՐ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یوی وسیاسی غزته‌در
صاحب امتیازی : اوهانسی فریده
اداره خانه‌سی : باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամեայ
Պոլսոյ համար	80 ղրշ.	50 ղրշ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	13 ֆր.

Ի ՅՇՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 դրուշ,
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԹԻՊԷԹԻ

ԲԱՐՔԵՐՆ ՈՒ ՍՈՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՔԵՐԸ

Թիպէթցիներու հաւատքով, քանի որ Աստուածային հոգին ընակութիւն կը հաստատէ Նորածինի մը մարմնոյն մէջ, ան կրնայ անշուշտ գտնուիլ նաեւ աւելի նուրբ նիւթի մը մէջ ալ։ Կը գտնուի ա՛յն խօսքերուն մէջ որ զայն կ'արտայայտեն, այն բանաձեւերուն մէջ որ զայն կոչելու կը ծառայեն, և հետեւաբար այդ գաղափարն նշանները մէջ որ կը խորհրդաւորեն այդ բանաձեւերը։ Այսպէս, աղօթքը, նուիրական բանաձեւերու բարձրագոյն արտասանութիւնը Պուտտայականներու համար պարզ աղերս մը չէ։ այլ Աստուածային էութեան մասնիկի մը ներգործութիւնը։ Հետեւաբար չի կրնար ըլլալ որ ասիկայ չի լսուի։ Որչափ աւելի արտասանեն, այնքան աւելի մօտեցած կ'ըլլան Պուտտայի։ Այս հաղորդումն է չարժառիթը սրբազան արձանագրութիւններու այն առատութեանը, որոնց մէն մի քայլիդ կը հանդիպես Թիպէթի մէջ, արտասանուած աղօթքներու անդադար և անընդհատ մրմնջումին, և վերջապէս աղօթաղաց (moulin à prières) գործիքի գիւտին։

* * *

Այն բանաձեւը որ հինգ դարերէ ի վեր կը սիրէ՝ կը կարդացուի «օմ-մանի-փար-մի'-հում»։ Հաւատացեալները ընդհանրապէս անգիր կը ձանչնան նշանակութիւնը։ Միայն սա գիտեն որ ատիկա կը ներկայացնէ զՆորոմանն Պուտտայ Ավալօքիթեշ, որուն վերա-մարդեղութիւնը Տալայի-Լամայիներն պէս յաւիտենական է։ Զայն արտասանելով կամ զայն կարդալով կը չափին ներքին հաղորդութիւն մը թէ՛ Աստուծոյ և թէ միեւնոյն ժամանակ Պուտտայի Պային հետ։

Ամենուրեք կը տեսնեն այդ պարբերութիւնը, փոքրիկ գրերով մատնիներու և մէշալիօններու վրայ, իսկ 20 մէթրօ և աւելի մեծութիւն ունեցող անագին գիրերով՝ լեռներու կուշտերուն վրայ, նաեւ քանդակուած փայտէ գործիքներու վրայ, թնդուած արարէ անօթներու վրայ, ասպուած կերպասներու վրայ, դրոշմուած հարիւր-հազարներով թղթէ երկայն պատասներու վրայ։ Եւ այս ամէնը չէ բաւած, որովհետեւ պէտք զգացած են աւելի եւս արագացնելու և բազմապատկելու նուիրական աղերսներու արտադրութիւնը. ինչ որ տեղի տուած է աղօթաղացներու դիւտին։

Այս գործիքները կը բաղկանան առաւել կամ նուազ մեծ, առաւել կամ նուազ վայելչագեղ թմբուկէ մը, որուն ներքին մասը լեցուն է բազմաթիւ ficheներով, որոնց վրայ կարելի եղածին չափ արձանագրուած և կամ տպուած են բանաձեւերը։ Աւելի յաճախ՝ տեղ չահելու համար՝ հանճարեղ կերպով համառօտ գրուած են ficheներուն վրայ. գալով թմբուկին արտաքին մասին՝ զարձեալ լեցուն է նոյնանման արձանագրութիւններով։ Գործիքը կարելի է թաւալումի մէջ դնել՝ պարագաներու համեմատ կամ գագաթնահայեաց և կամ հորիզոնական առանցքի մը շուրջը։ Աղօրիքին իր վրայ կատարած մէն մի թաւալումին՝ արձանագրուած աղօթքներուն բոլորին դէպի Պուտտայ՝ երկինք բարձրանալը զգալ կը կարծեն։ Այս եղանակը չափէ աւելի դիւրին է և հնարիմաց։ Այդ գործիքներուն՝ տուներու համար խնամով չինուած փոքրիկները կան, որոնք ո՛և է թերեւ մէկ հպումէն գլխու պտոյտ պատճառելու չափ արագութեամբ կը դառնան։ Կան ալ որ այնքան աշտարակ են զոր մարդ մը առանձին կարող չէ շարժման մէջ դնել։ Այս մեծերուն համար կը գործածուի այն միեւնոյն մեքենան զոր մեր պղաքը կը գործածեն տապանին դարձնելու համար. այսինքն թէ երկայն չուան մը կը փաթթեն առանցքին շուրջը և միւս ծայրէն լծուած ձի մը ալ զայն կը դարձնէ կատաղեալ արագութեամբ։

Եւ այս փրկարար աղօրիքները դարձնելու հոգը կը ստանձնեն վանականները՝ չափաւոր վճարումի մը փոխարէն։

* * *

Վճարումները՝ այդ երկրին մէջ՝ աւելի փոխանակութեամբ է որ տեղի կ'ունենան քան թէ դրամով։ Որովհետեւ գործածուած դրամը տեղ բռնող է։ Հազար ֆրանգնոց արժէքը մը՝ երկրին ամէնէն թանկագին մէկ դրամին (¹) փոխարկելու համար պէտք կայ հուժկու մաքրդ մը, որովհետեւ ծանրութիւնը 50 լիպրայէ աւելի է։

Դրամ մը որ քիչ մը աւելի դիւրաշարժ է, բայց դժուարին հակելու մասին, միւս հազար ֆրանքի համար, ձիերու կամ եզերու վաթնեակ մըն է, և կամ կրկին կուշ ունեցող հինգ կամ վեց ուղտեր, մինչեւ անգամ երկու հարիւր հատի չափ ոչխար։ Ճամբորդելու համար ատիկայ քիչ մը դժուար է, ի բաց առեալ ուղտերու համար։

Բայց այդ խոշոր դրամը բնականաբար կը գործածուի մի միայն մեծ և կարեւոր առուտուրի մէջ։ Եւ պէտք չէ մոռնալ որ դրամը այդ երկիրներուն մէջ՝ հոստեղէն յարաբերաբար աւելի մեծ արժողութիւն ունի։ Հազար ֆրանգ մը նստելով կրակին չուրջը, փոքրերնին տուած վառարանին ճառագայթաձակ անոյշ տաքութեանը։

Այս առողջապահիկ մարմնավարժութիւններու միջոցին է որ կը պատմուին պուտտայական ամէնէն զարմանարաշ վէպերը, և կ'աւանդուին Պէօնի, նախնական Քահանայապետութեան ամէնէն արտառոց աւելորդապաշտութիւնները։ Իրենց համար դէմերը պակաս չեն՝ և ատոնց ձեռքէն պրծելու համար, միշտ չեն գիտեր Լամայիներ, սա պատճառաւ որ ասիկայ միշտ կը սկսի շանքարող կարդալ թշուառ դիւահարներուն, անոնց երեսին տալով որ ջերմեռանդ չեն, թէ՛ ըրած ողորմութիւնին չատ աննշան բան է և թէ ա՜ա՛ ասոնք են որ տեղի կուտան որ դեւերը գան ու զիրենք անհանգիստ ընեն։ Անոնք ալ՝ դեւերու ենթակայ եղած ըլլալու ամոթէն մղուած, այն ատեն կը դիմեն քահանայապետներու, ըլլա՛ն կին, ըլլա՛ն այր, որոնք ճշմարիտ բնկորներ են նախնական հաւատքին, և որոնք տակաւին քահանաներէ զատ՝ դեւեր հալածելու մասնագիտութիւն ունին։

Ասոնց հետ, որոնք միշտ իրենց գործառնութիւններուն մէջ քիչ մը կախարդութիւն կը թառնեն, պէտք է ընդունել միեւնոյն ժամանակ Լամաներն ալ, որոնք գրեթէ պաշտօնական կերպով բժշկութիւն կ'ընեն և որոնց այս մասին ունեցած ճարտարութիւնը արտաքոյ կարգի նկատուած է Եւրոպացի գիտնականներու աչքին։ Թէպետև մարդկային մարմնոյ դիրքնութիւնը արգիլուած է, այսու հանդերձ միեւնոյն մարդկային կեանքը մանրակրկիտ և աքանչացնող կերպով զննելով ու քննելով, մարմնոյն մարդաբանական յօրինուածին մասին այնպիսի ծանօթութիւն մը ստացած են որ, չիտակը հիացում կը պատճառէ, կ'ըսեն։ Եւ դարձեալ Եւրոպացի գիտուններն են ըսողները թէ՝ ասոնք, որոնց համար Եւրոպական գիտութենէն դուրս չկայ բանաւոր (rationnelle) բժշկութիւն, մեծապէս կը սխալին. որովհետև, կարեւորը բժշկելն է, կ'ըսեն, և ոչ թէ այս ինչ կամ այն ինչ ախտաբանութեան բառերը գիտնալը։ Արդ, ո՛րքան ալ անհաւատալի երեւնայ, Բժիշկ-Լամաները բաղկերակին շօշափումովը ու դէմքին զննութիւնովը ամենաճիշդ ախտաճանաչութիւններ կը կատարեն և նամանաւանդ, կատարեալ ապահովութեամբ հիւանդներ կը բժշկեն, ըլլայ թրջոցներ մատակարարելով, ըլլայ ձեռնադրելով, այսինքն թելադրութեամբ (suggestion)։ Այն հեղինակաւոր անձնաւորութիւնը՝ որուն դիմած ենք այս տողերը գրելնուս առթիւ, կը պատմէ տեսած ըլլալ այնպիսի ջերմախտեր (fievre) զոր մեր բժշկութիւնը անկարող է վանելու hypnose-ի կիրառութեամբ։ Իրենց համար ապզգամութիւն (anesthèsie) խաղալիք մըն է։ Ուղղած ցաւերնին կը կտրեն։ Մինչև անգամ ծանր գործողութիւններ կ'ընեն ուսա. կը յաջողին։ Բնականաբար ոչ ամէն գործողութիւններուն մէջ։ Այսու հանդերձ Բժիշկ-Լամաները եւրոպական չատ մը բժիշկներէ աւելի արժէք ունին չափէն աւելի նուազ մէջտեղներ գործածելով։

Շիտակը, զարմանալի կրօնք այս պուտտայականութիւնը, որ մեր նոյն ժամանակ թէ՛ հոգիի և թէ մարմնի բժիշկներ կը հաստնէ։

Յ. Ռ.

ՍԷԼԱՄՍԸԶ ԵՒ ԻՃԱՏԻԷ

Պատ. Օրթոթերիդ Պատրիարքարանի լուրերու բաժնին մէջ կը կարդանք թէ, Ուսումն. Խորհրդոյ վերջին նիստին, Պ. Է.Ֆ. Կարապետեան յայտարարեր է թէ, վերջերս Իճատիէի վարժարանն այցելած և բարձրագոյն դասարանի հաշերէնի ու ֆրանսերէնի դասերուն ներկայ գտնուելով՝ գոհ մնացած է, և կարգ մը տեղեկութիւններ հաղորդեր է խորհրդոյն՝ նոյն վարժարանի ներքին կազմակերպութեան մասին։

Այդ տեղեկութեանց ի՛նչ ըլլալը չենք գիտեր, բայց Ուսումն. Խորհրդոյ դիւանէն հաղորդուած այդ պաշտօնական լուրին խմբագրութեան եղանակը ենթադրել կուտայ որ, այդ տեղեկութիւններն ալ նպաստաւոր եղած ըլլան։ Նպաստաւոր կամ ոչ, խնդիրը հոդ չէ. ամէն վարժարան կրնայ իր գովելի և քննադատելի կողմերն ունենալ։ Ինչ որ այսպանելի չէ, երբ մանաւանդ նկատողութեան առնենք մեր վարժարաններու անձուկ և չատ անգամ անհաստատ եղեւմուտքը։ Խնդիրը հոս է որ, Ուսումն. Խորհրդոյ միեւնոյն անդամը, անցեալ Յուլիսին Գուրգէն էֆէնտիի հետ միեւնոյն վարժարանն այցելած ատեն, ուրիշ բան չէր գտած դիտելու, բայց եթէ վարժարանին իբր թէ պարագ ունենալը։ Մի գուցէ ասոր պատճառը այն եղած ըլլայ որ, Պ. Է.Ֆ. Կարապետեան այն ատեն Սէլամսըզցիի աչքով տեսած ըլլայ, իսկ հիմայ որ իր բնակութիւնը Իճատիէի փոխադրած է, ուրիշ տրամադրութեամբ կատարած ըլլայ իր ՅՅցելութիւնը, մանաւանդ որ Գուլղուլնճուզի Թաղ. Խորհրդոյ նոր ընտրութեան առթիւ Իճատիէի վարժարանց Հոգաբարձութիւնը հրաժարեալ է այս միջոցին և նոր Հոգաբարձութիւն մը պիտի կազմուի։

Միւս կողմէ դիտելի է որ իրիկուան թերթի մը մէջ, որու խմբագիրներէն է Սէլամսըզի վարժարանց Հոգաբարձութեան առենադպիրը, Ուսումնական Խորհրդոյ վերջին նիստին որոշումները հրատարակած ատեն, ամբողջապէս յապաւուած էր Իճատիէի վարժարանաց վերաբերեալ հատուածը, մինչդեռ Սէլամսըզի վարժարանաց վերաբերեալ ամէնէն աննշան լուրն իսկ տարամարելի սիւնակներ կը գտնէ նոյն թերթին մէջ։

Ասոնք անտեղի հաշիւներ են, որոնք հետզհետէ կը դժուարացնեն երկու թաղերու եկեղեց. միութեան գործը, որու մասին ա՛նքան խօսուեցաւ ասկից առաջ և որու ջերմ. անկեղծ փափագողներէն են ամէն ողջախոհ Սէլամսըզցի և Իճատիէցի։ Մենք մեր մասին ցաւելով հանդերձ որ այդ եկեղ. միութեան գործը չի յաջողեցաւ, ստիպուած ենք կատարելապէս իրաւունք տալ չրջահայեաց և խոհեմ Իճատիէցիներուն, որոնք չուզեցին այս զգացումներով տոգորեալ մարդոց հետ միանալ, երբ ամէն օր ականատես կ'ըլլանք այս կարգի արդահատելի երեւոյթներու, երբ նոյն իսկ Ս. Խաչի մէջ, անշուշտ Թաղ. Խորհրդէն դրդեալ, Մենդեան առաւօտուն եղեղեցւոյ բեմէն՝ նոյն օրը չրջագայելիք պնակներէ մինչեւ ամէնէն աննշանները, մի առ մի կը ծանուցուին, միւս կողմէ ոնուն իսկ չը տեսնիր Իճատիէի վարժարանաց պնակին, առանց նկատելու որ առ հասարակ բոլոր պնակներն արդիւնաւորողը Իճատիէի ժողովուրդն է։

Գուլղուլնճուզի Թաղ. Խորհրդոյ անդամներէն մին կը գանգատէր անցեալ օր թէ, Ս. Խաչի Թաղ. Խորհուրդը ամիսներէ ի վեր չի վճարեր այն գումարը, զոր կը պարտի Գուլղուլնճուզի՝ երկու թաղերու միջեւ համաձայնութեամբ ստորագրուած և Պատրիարքարանէն վաւերացուած պայմանագրութեան մը համեմատ, չէ թէ դրամ չըլլալուն, այլ պարզապէս դժուարութիւն յարուցանելու համար, քանի որ վճարելի դրամը պատրաստ է։ Այդ Թաղ. Խորհուրդին մէջ կը գտնուի Պատրիարքարանի Դիւանապետներէն մին, որ պարտաւորէր կարծենք թաղին և Պատրիարքարանին ստորագրութիւնը յարգել տալ իր միւս ընկերներուն, որոնք կ'երեւի թէ այդ պարտականութեան զգացումը չունին։ Ինքն ալ զուրկ է արդեօք այդ զգացումէն։

Մենք մեր մասին կը փափագէինք որ երկու թաղերու յարաբերութիւններն աւելի սիրալիր, բարեկամական ըլլային, դիւրացնելու երկու թաղերու եկեղ. ապագայ միութիւնը, և անկեղծօրէն կը յուսինք տեսնելով որ թաղին ներկայացուցիչները ընդհակառակն կը դժուարացնեն զայն՝ իրենց այս վարմունքներով հանդէպ անվնաս Իճատիէցիին, որ ա՛նքան հաւատարար տարր մըն է մեզ՝ Սէլամսըզցիներուս համար։

ԱՆԿԵՂԾ ՍԷԼԱՄՍԸԶՑԻ ՄԸ

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ 12

ՔԱՍԿԵՍ

ՈՍԿԻՆԵՐՈՒ ՃԱՄԲՈՒՆ

ՎՐԱՑ

ՎԷՊ
ՏԵՂԱԿԱՆ-ԸՆՏԱՆԵԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Բ.

Տիկին Ադամեան խելքի մօտ գաւ. զուկին այս առաջարկը. չուկայի կարը հազիւ հազ կ'ապրեցնէր զիրենք, մինչդեռ դերձակատուն մը կրնար վայելուչ կեանք մը պարտուիլ։ Միւս կողմէ, սակայն, խեղճ կինը իրաւու վրայ յաջողող դժբաղդութիւններէն յուսահատած, ընկճած, իրենց միակ ապաւէնը երկու հարիւր ղրկին վանգելու և մանաւանդ այնչափ խստիւ պահած աղջիկը հանդերձային գործի մը մտցնելու քաջութիւնը չունէր ու չուարած մնաց պահ մը։

Օրիորդը ուրիշ տեսակէտներէ ալ չատագովեց իր առաջարկը և վերջապէս բաւական թուլցուց մայրը։

Ա՛լ անկէ ետք իրենց խօսակցութեան գլխաւոր առարկան դերձակատունն էր, որուն վրայ ծրագիր կը կազմէին, հաշիւներ կ'ընէին ու միտք կը յանձնէին։ և տանտիրուհին, որ առաջին առթիւ ընդդիմացած էր աղջիկանը, հիմա ինք անկէ աւելի փութկոտութիւն կը ցուցնէր՝ ժամ առաջ գործի ձեռնարկելու, քանի որ դերձակատունը պիտի ըլլար իրենց թշուառութենէ ազատուելուն միակ միջոցը։ Մայր ու աղջիկ թէեւ տուած էին իրենց որոշումը, սակայն Պարգեւեաններու կարծիքն ու հաճութիւնն ալ անհրաժեշտ կը նկատէին։ Վարդանոյշ ամբողջ յոյսը Օր. Պարգեւեանի ազակութեան ու պաշտպանութեանը վրայ դրած էր. գիտէր անոր ազնիւ սիրտը ու իրենց նկատմամբ տածած համակրանքը։ Մանաւանդ դատողութեանը վրայ ալ մեծ հաւատք ունէր և վստահ էր որ եթէ Նուարդ համամիտ գտնուէր, յաջողութեան գագաթնակէտը կրնար հասնիլ իրենց ձեռնարկը։

Հիմա բաւական թեթեւցած կը նկատէին զիրենք ու երջանկութեան մօտեցած. վերջապէս պիտի ազատէին այն ետ ինկած փողոցէն, ուր Աստուծոյ արեւն անդամ չէր ճառագայթեր և բանջարավաճառներն ու չրջուն փերեզակներն իսկ չէին այցելեր, ա՛նչափ լքուած վայր մ'էր ու այնչափ աղքատ էին հոն բնակողները։ Վարդանոյշի սիրտը կ'եռեւեռիէր իրենց սպասող փայլուն ապագային հեռանկարովը. Նոր կորով մը, եռանդ մը կ'զգար իր մէջ, կարծես ամէն բան կը ժպտէր թշուառ աղջկան, որուն սիրտը մեռած էր պահ մը իրենց ժբաղդ կեանքին գերեզմանական միօրինակութեան մէջ։

Շաբաթը ամբողջ անձկութիւնով անցուցին երեւմի մեծահարուստ սեղանաւորին աղքատ կինն ու աղջիկը. կիրակի առաւն կանուխ արթնցաւ Վարդանոյշ. երկար օրերէ ի վեր արդուզարդի վրայ չէր խորհած, աշխատութիւնը ամէն բան մոռցուցած էր իրեն հւ սրտին զգացումները բթացուցած. հայլիին առէջ անցաւ, ուր ցուցացած տեսնելով հմայիչ գեղեցկութիւնը՝ հառաչ մը քաշեց. պէտք չէր որ հոգը հարատութիւնը հիմա իրենց ձեռքը գտնուէր։ Այս գաղափարը չանթի նման հարուածեց գեղանի աղջիկը, որ յուզումը հանդարտեցնելով՝ մազերը խնամով յարդարեց. արդէն պէտք չունէր արուեստական գեղեցկութեան. Բնութիւնը չռայլօրէն ցուցացուցած էր իր վրայ գեղեցկութեան ու վայելչութեան պահանջները. պահեստի չրջազգեստը թէեւ ոչ ծանրագին, սակայն, խիստ ճաշակաւոր էր. հագուեցաւ զայն ու գլխարկին վրայ մէկ քանի բարեփոխութիւն կատարելէ ետք, գլուխը դրաւ ու կրկին հայլիին առէջ անցնելով գոհունակութեան հառաչ մը արձակեց։ Մաղրելի ըլլալու ո՛և է հանգամանք չունէր. հասարակ քաղքենիի մը աղջկան չափ հագուած էր ու ո՛չ ոք պիտի կռահէր իրենց ներքին կեանքը. իսկ գեղեցկութիւնը ամէնէն գերազանց էր։ Տիկին Ադամեան արդէն իսկ հագուած էր. անիկայ բնականաբար հեռամօտ չէր նորաձեւութեան, և տարիքին համեմատ պարզ հագուստ մը կը կրէր։

Մայր ու աղջիկ յուզումներու անուշ տպաւորութիւնով ուղղուեցան դէպ ի Ս. Երրորդութեան եկեղեցին, ուր հոս հոն կը նշմարուէր երկսեռ հաւատացեալներու ցանցառութիւն մը։ Պատարագի արարողութիւններուն չէին սկսած դեռ և Բերայի նման աշխարհիկ թաղի մը ժողովուրդը չէր կրնար եկեղեցի գալ, մինչեւ որ ապահով չըլլար թէ Պատարագը աւարտելու մօտ է։

Տիկին Ադամեան միշտ հետեւելով իր պահպանողական ընթացքին, կիներու կողմը անցաւ ու աղջիկը այնպիսի տեղ մը կանգնեցուց որ կարելի եղածին չափ հեռու մնայ երիկ մարդոց աչքէն։

Քանանի Իւղաբերից Աւետարանը կը կարդար բեմէն, որուն կատարեալ ջերմեռանդութեամբ ունկնդրեցին մայր ու աղջիկ ու սկսան ձեռնամած աղօթել իրենց նոր սկսելիք գործին յաջողութեան համար։ Երկուքն ալ արդէն այս նպատակով մէկ մէկ մամ վառած էին։ Ապաւուածածնայ առէջ ու Անոր աջակցութիւնը խնդրած, և հիմա ամենց աչ ու ֆաս նայելու, չարունակ կ'աղօթէին ջերմեռանդութեամբ։

Վերջապէս Պատարագի արարողութիւնները սկսան ու չիք հագուած տիկիններ ու պարոններ սիգաեմ քալուածքներով ու յոխորդ կոտրուքներով եկան կանգնեցան Աստուծոյ տաճարին մէջ, որ հիմա լեցուած էր գրեթէ։

Վարդանոյշ պահ մը ակնարկը երիկ մարդոց կողմը դարձուց և տանտիկիներով աչքեր իր վրայ յառած տեսնելով անմիջապէս փոխեց ուղղութիւնը ու դէպի Ս. Սեղան դարձաւ։ Սակայն զինքը դիտողներուն մէջէն՝ երիտասարդի մը ակնարկը տարօրինակ թուեցաւ որուն ազդեցութիւնը չկրցաւ վտարել սրտէն ու անդամ մ'ալ զայն տեսնելու տենչն ու հետաքրքրութիւնը սկսաւ տանջել զինք։ Աղօթքը, աղաչանքը, ջերմեռանդութիւնը պահ մը կորսնցուցին իրենց արժէքը. Նոյն իսկ դերձակատան յաջողութիւնն ալ մոռցաւ օրիորդը որ թէեւ երեւոյթները փրկելու համար բաներ մը կը մրմռար, սակայն ուշադրութիւնը բնաւ վրան չէր և մտքովը դեռ զինքը դիտող երիտասարդով կ'զբաղէր։ Դեղանի աղջիկը իր կամքէն անկախ զօրութենէ մը բռնադատուած, երկրորդ անդամ ակնարկը ուղղեց երիտասարդին վրայ, որ նոյն այն առջի թափով կը դիտէր զինքը դեռ։ Այ խնդիրը կը փոխուէր հիմա. ո՞վ էր աս չիք ու գեղանի երիտասարդը որ զինք դիտելէ չէր դադրեր. այս հարցը հիմա չրջան կ'ընէր Վարդանոյշի մտքին մէջ որ մեծ ճգնաժամի մատաւնում էր։

Դպիրները քաղցր ու ներդաշնակ եղանակներով «Սուրբ, սուրբ» կ'երգէին։ սարկաւագները բուրվառներ կը ճօճէին, խունկի գուլաները, թեթեւ ամպի նման կը պարուրէին սրբավայրը. մոմերու ակնախիտ հոյլը, ծնծղաներու բամբիւնը, քչոցներու ճվլտուքը, ժողովուրդին խուլ հառաչը, կը կրկնապատկէին վեհութիւնն ու վսեմութիւնը սրբազան արարողութեան, որմէ բոլորովին անմասն մնացած էր Վարդանոյշ ու չարունակ երիտասարդին վրայ կը խորհէր։

Ս. Պատարագը ամէնէն խորհրդաւոր կէտին հասած էր. ձայները լռած էին պահ մը, փոքրիկ չչուկ մը իսկ չէր լսուեր հաղարներով հաւատացեալներէն որոնք ձեռնամեծ, գլխիկոր, խոնարհեցուցած իրենց երեսները, մտքով կ'աղօթէին։ Պատարագիչը Աւե՛ք կերեմը արտասանեց որուն ընկերացաւ նաեւ ծնծղայնի դոռ ձայնը։ Ասիկայ ազդարարութիւն մը եղաւ կարծես մտախոհ աղջկան, որ սթափելով իրականութեան դարձաւ ու սկսաւ աղօթել, միշտ չկրնալով վտարել երիտասարդը մտքէն ու սրտէն, որուն երրորդ անգամ մ'ալ ուղղեց գաղտագողի։

(Շարունակելի)

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ Մ. ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ԱՌԱՋԻՆ ՕՐԵՐԸ

ԲԻԼԻՌ ԺԻՖԱՌԻ ՆԱՄԱԿՆԵՐԸ

ԽԱՐՊԻՆ, 6 Փետր.—Խարպին, քաղաքին այս անունը անգամ չատ յստակ ծագում մը չունի։ Կ'ըսուի թէ թէ այս բառը կը նշանակէ «գերեզման», չինարէնի մէջ, և ժամանակին ընդարձակ գերեզմանատուն մը կայ հոն։ Այս բառը, ո՛րկրեց ալ եկած ըլլայ, ընդունուեր է Ռուսներէն՝ քաղաքին յատակագիծը պատրաստելուն պէս։ Եւ Խարպին ի վիճակի է յայողելու և յաջողցնելու ինչ որ չէ կրցած ընել Տալնի։ Աչխարհագրական դիրքի խնդիր մըն է ասիկա։ Նաւարկելի մեծ գետի մը վրայ, երեք երկաթեայ գիծերու բաժանման կեդրոնը, կրնայ ըլլալ որ Ռուսները յայտնի, որոնք մինչև հիմա հոն մնացած են Տալնիի մէջ, պատմաւածին նայելով։ Այս մասին մենք մեր գաղափարը պիտի կազմենք Տալնի հասնելնուն պէս։ Երկու տարի առաջ իր սկզբնաւորութեան միջոցին քուէրպի սոսկալի համաճարակ մը անցած է Խարպինի վրայէն։ Մինչեւ ութը հազար հոգի մեռան քուէրպէն։

Այսօր այցելեցի այն անհուն միջոցին կամ հրապարակին, ուր կը տարածուի նոր քաղաքը։ կայարանին շրջակայքը, Սուկկարի գետին ողողումներէն զերծ, ա՛նպէս որ կարելի է կոչել զայն Երկաթուղիին խաղաքը։ Ուրախմտեռեւ ռուս գնդապետ Քօրվաթ այդ քաղաքին հիմնադիրը պատրաստեց նախ և առաջ, երկաթուղիի չորհնիգ հազար գործաւորներ տեղաւորելու կամ բնակեցնելու համար հոն։

Արդէն հինգ-վեց հարիւր տուներ դուրս ելած են հոն երկրէն։ Ամէնքն ալ աղիւսէ ու քարէ, միակերպ տիպարով մը, որոնք իրենց լայն ու ամայի ծառուղիներով տպաւորութիւնը կը թողուն ծուլզերեայ բաղնիքներու՝ այն կայաններուն զոր յանկարծական շահագիտութեան մը քանի մը եղանակներու մէջ հոդէն դուրս կը ժայթքեցնէ։

Պաշտօնեաները և իրենց ընտանիքները ռուս վարչութեան կողմէ զետեղուած են այս խիստ հանգստաւէտ տուներուն մէջ, ուր երկու ընտանիքներ կրնան ապրիլ դիւրութեամբ, մին գետնայարկին աջ կողմը, միւսն ալ ձախակողմը։ Ռուսք կ'երևի թէ յարկերէ շատ չեն ախորժիր։ Ասոնց վառելիքներն ալ վարչութիւնը կը հայթայթէ։

Կեդրոնական հրապարակին մէջտեղը, ուրկէ կը սկսին գլխաւոր ճիւղերը քաղաքին, կանգնած է Մայր եկեղեցի մը, անշուշտ առժամանակեայ, քանի որ փայտէն է, այսու հանդերձ արուեստ և խնամք տրուած են չինութեան մէջ։ Ճիշտ մօտը այս միջոցիս կը շինուի հսկայ չէնք մը, որ միեւնոյն յարկի տակ պիտի պատսպարէ երկաթուղիին բոլոր ճիւղերը, որոնք հիմա ցիրուցան են։ Անշուշտ իր տեսակին ամէնէն մեծ նմոյշը պիտի ըլլայ ասիկա։ Մեծութեան վրայ գաղափար մը ունենալու համար եզեւակայեցէք թէ Բարիզի Շաթօ ա'Օյի զօրանոցը և Մակազէն Ռէլիւեի մէկ չէնքը ըլլային։

* * *

Խարպինի ռուսերէնական ժողովուրդին միջևը քիչ Ֆրանսացի կայ, ընդ ամէնը տասի չափ, որոնցմէ երկուքը վարժուհի, քանի մը հատը վաճառական, և մէկն ալ երկրախոյզ Շաֆանժօն զոր շատ ուրախ եմ ճանչնալուս։ Մ. Շաֆանժօն, 1894—1896 ին Պաթումէն մինչև Վլատիվոսթոք կորել անցնելէ վերջ այլապէս նախնական միջոցներով քան ա'յն միջոցները զորս այսօր հանգստութեամբ կը գործածենք մենք, վերջապէս հոս ինկած է հիմա և վաճառականութեամբ կը զբաղի։ Բարիզեան յանձնարարութեան մեծ տունի մը ներկայացուցիչն է, ինչպէս Անկոդին-Վլակոնները։ Ընկերութեան, որուն կառախումբերը այս կողմերը պիտի սկսին բանիլ ասկէց քանի մը ամիսէն վերջ։

Աւելորդ է ըսել թէ Մ. Շաֆանժօն մտին ծայրովը գիտէ ա'յն խնդիրը որ հիմա հոս ամէնուն միտքը կը զբաղեցնէ։ Թանկագին տեղեկութիւններ տուաւ ինծի, մին մանաւանդ որուն չէի սպասեր, և որ պարզապէս կը լուծէ ա'յն հանելուկը թէ ինչ պատճառաւ Ռուսք այսքան ահագին ծախքերով Անդրսիբիրեայքը Մանչուրիոյ մէջէն անցուցած են։

Արդարև առաջին հարցումը, որ մարդուն միտքէն կ'անցնի, սա՛ է.—

Ռուսք ի՛նչպէս ա'յսքան դրամ կը վատնգեն ամէն տեսակ չէնքեր կառուցանելով այնպիսի հոդերու վրայ որոնց վարձակալներն են միայն, ըլլա՛յ նոյն իսկ 99 տարուան համար։ Որովհետեւ Մանչուրիոյ մասին Չինաստանի հետ կնքուած պայմանագրութիւնը ինքնուն և ինը տարուան համար միայն կանխատեսուած է, Ռուսիոյ վարձուցուած զետինները նոյնքան տարուան համար միայն են իր երկաթուղին չինելու համար։

Ամէն ինչ կը լուսաբանուի, ամէն ինչ կը բացատրուի, երբ մարկ ընես թէ ինչ կ'ըսէ Մ. Շաֆանժօն Չինաստանի հետ Ռուսիոյ պայմանագրութեան վրայ ի մասին Անդրսիբիրեականին։

«Այս պայմանագրութիւնը, որ 1896էն կը սկսի, այդ թուականէն ի վեր կը ճանչնամ զայն, կ'ըսէ։ Մեր դիւանագիտական գործակալներէն մին ցոյց տուաւ ինծի անոր պատճէնը։ Խորհրդաւոր բան մը չկար մէջը։ Արդարև ըսելէ վերջ թէ երկաթուղիին ռուս ընկերութիւնը իրաւունք ունի ճամբուն երկայնքը զետեղելու հարկ տեսնուած բոլոր զօրքերը իր պաշտպանութեան պէտքերուն համար, պայմանագրութիւնը կ'աւելցնէ սա՝ հետաքրքրաշարժ հատուածը, որ պատիւ կը բերէ ռուս դիւանագիտութեան։—

«Երբ ինսնուն և ինը տարիներէն վերջ Չինաստան փափաքի տէր ըլլալ գծին, պէտք է ընկերութեան վճարէ բոլոր այն ծախքերը զոր անիկա ըրած է գծին շինութեան և պահպանութեան համար, առաջին օրէն սիրեալ։»

Շատ դժուար է որ Չինաստան 99 տարիէն վերջ կարենայ Ռուսիոյ վճարել ծախքերուն ներկայացուցած միլիառները, որոնք խնամով կ'արձանագրուին մայր առմարին մէջ այս հրաշալի երկաթուղիին շինութեան և պահպանութեան համար։

Ընել է թէ Չինաստան այդ պայմանը ընդունելով բռնուած է, և երբէք պիտի չկրնայ նորէն տէր ըլլալ իրմէ վարձու տրուած հողերուն։ Ընկերութիւնը անհնարն ճդրապանութեամբ կը վճարէ պայմանագրիայ գումարները։ Ռուսիա իրրեւ իր տունին մէջ է երկաթուղիին մէկ ծայրէն մինչեւ միւսը։ Եւ եթէ կը տեսնուի որ անիկա իր ստացածքը արդիւնաւոր ընելու ջերմ փափաքով կը շարժի, պատճառը ա՛ն է թէ շատ օրինաւոր փաստեր ունի։ Ասկէց զատ, այդ թուականին բոլոր Տէրութեանց իմաց տրուեցաւ Անդրմանչուրեականին այս վարձակալութիւնը, որ վերջապէս միջազգային բարիք մըն է, և անոնցմէ ոչ մին ոչ է դիտողութիւն չըրաւ։ Ուրեմն այսօր ինչո՞ւ յառաջ կուգան ճարոնի առարկութիւնները այդ անռելի դաշնադրութեան գործադրութեան առթիւ քար դնելու համար։ Ասիկա այլ ևս հինցած գործ է։

* * *

Քանի մը տարուան մէջ հոդէն դուրս ելնող այս քաղաքներուն յատկանիշն է կիներու պակութիւնը։ Վիճակագրութեան նայելով, Տալնիի և Բորթ Արթուրի մէջ հաշիւ 5,000 կին և տղայ կայ ընդդէմ 30,000 էրիկ մարդու։ Այս համեմատութիւնը արդէն աչքի կը զարնէ փողոցներուն մէջ դիտելով ցանցառնութիւնը կիներուն—ռուս, սիպերիացի, և կաւկասցի։ Ասոնք ամէնքը կարգուած են երկաթուղիին անհամար պաշտօնեաներուն կամ քաղաքային պաշտօնատարներուն հետ, և կամ անոնց մայրերը, աղջիկները և քոյրերն են։

Չինացիները չատ հանդարտ կը թողուն Ռուսները։ Չինացիք Թունկուզներէն միայն կը վախնան, որոնք ծրպտելով կը մտնեն բարի Չինացիին տունը, կը գողնան անորմէ, կը սպանեն զայն, իր իսկ տունին մէջ։ Մուղակ լարողներու և առեւանգիչներու քաղաք մըն է Խարպին, ինչպէս բոլոր նոր սկսող քաղաքները։

«Տեսէ՛ք, ըսաւ իմ պատուական առաջնորդներէս մին, Մ. տը Ֆրատէլ, իմ հայրենակիցներէս մին, որ առեւտրական գործով կը զբաղի հոս, տեսէ՛ք սա հոդէ պատը, սա՛ կայմերը, սա՛ այլանդակ գործիքները։ Չինացիներուն դատարանն է, հոն կը կարեն չարագործ յանցաւորներուն գլուխը, երբ այլ ևս միջոց չկայ զանոնք աղատելու։»

Ճամբան չարունակեցի։

ԲԻԼԻՌ ԺԻՖԱՌ

ՎԼԱՏԻՎՈՍԹՈՔԻ մեկնած պահուս (վակոնին մէջ գրուած) 9 Փետր.

Այս անգամ ա՛լ գործը եփած է։ Երկար տանէն ի վեր ծանուցուած թատերախաղը սկսած է արդէն։ Ըսել կ'ուզենք Պատերազմը։

Երբ պայուսակս կը կղպեմ Խարպին վերադառնալու, և անկէց ալ Բորթ Արթուր հասնելու համար, յանկարծակիի կուգամ թնդանօթի պայթիւնէ մը, որ կ'արձագանգէ եօթը բլուրներուն և նաւանգստին ծալքերուն մէջ։ Զու�... Ինչ կը նշանակէ ասիկա։

Ինծի իմացուցին որ եթէ բերդէն թնդանօթի երեք պայթիւններ լսէի, Ամուրի զօրանոցներուն ծանուցումն է։

Ակնոջս կը տնկեմ... Պ՞ւմ։ Երկրորդ պայթիւն թնդանօթի։ Պ՞ւմ։ Երրորդ պայթիւն թնդանօթի։ Ճիշդ ասիկա է։ Մեծ ձայնը լուց։ Պատերազմը յայտարարուած է։

Ահ, Ճարոնցիք երկու պատառ մէկ երիս և չուզեցին սպասել։ Ասիկա շատ սուղի պիտի նստի իրենց, բայց իրենց գործը իրենք գիտեն։ Փողոց կ'իջնեմ և կ'երթամ ուղղակի ծովակալ Սթաքելպերկի նաւախումբին խարսխած վայրը։

Նաւախումբը ծուխի թանձր ամպեր կը ժայթքէ։ Ժամը երկուքին պիտի մեկնի դէպի անծանօթը։

* * *

Նոյն պահուն, կը տեսնեմ ոսկեայ ոզները, որոնք պատերը պիտի զարդարեն պաշտօնական ճերմակ ծանուցումով։

Կը մտնենք քանի մը պաղարիւն Ռուսներու հետ, և քանի մը Չինացիներու հետ, որոնք զուարճալի կը գրուեն այս գործողութիւնը կամ պատերազմը, որովհետեւ մէկ օր առաջ Ճարոնցիներուն մեկնելէն օգուտ քաղելով, ժան ժան գներ էին անոնց վաճառքները։

Ծանուցումը ստորագրած է Վլատիվոսթոքի բերդին հրամատար զօրավար Վօրոնէիցա։ Կ'ըսէ թէ զինուորական վարչութիւն հաստատուած է այսօր կէս օրին։ Կը կռահեմ ասիկա, որովհետեւ հեռագրատունէն մերժեցին իմ առաջին հեռագիրս պատերազմի մասին։ Նիհէ, Նիհէ էր ան կարուկ պատասխանը զոր տուին ինծի տեսակ և տիկնայք, հեռագրատան պաշտօնեայք և պաշտօնուհիք, իրենց կիչէներուն ետեւէն։

Ծանուցումը կը յարէ թէ իրենց կառաներուն և շարժուն ինչքերուն հետ Վլատիվոսթոքէն մեկնիլ ուզողները պէտք է դիմեն բերդին հրամատարին, որ հարկ եղած արտօնութիւնը պիտի տայ իրենց։ Կ'ըսէ վերջապէս թէ Վլատիվոսթոքի շուրջ մինչեւ 25 վերստ շրջանակի մը մէջ վաղուընէ սկսեալ պիտի գործադրուի պատերազմական օրէնքը, եւն.։

Ահա ուրեմն Վլատիվոսթոք զինուորական վարչութեան ենթակուած։ Զմոռնանք որ ժամը 2.18ին Խարպինի կառախումբով Բորթ Արթուր կը մեկնիմ, ուր դէպքերը անշուշտ պիտի պարզուին անմիջապէս։

* * *

Խարպինի այս գիծը իրաւ է թէ իր զուարթութիւնը պիտի կորսնցնէ ա՛լ։ Արդէն իսկ ճամբուն վրայ երկու քայքայման փորձեր կը ծանուցուին, մին յայողած, բայց առանց մեծ վնասի, և միւսը անյաջող։ Եւ ասիկա սոսկալի բան պիտի ըլլար, եթէ յայողէր։ Ռուսերներնիս համբե՞նք, ըսի երիտասարդ նաւային սպայի մը, որ ան ալ Բորթ Արթուր կ'երթայ, ուր Թորփիլանաւի մը հրամատարն է։

Անցեալ չաթաթ եղեր է առաջին ոճիր փորձը։ Ճիշտ գծին մէջտեղը խոշոր ծառ մը դրեր են։ Բարեբախտաբար Միպերիական, Մանչուրիական և Ուսուրիական երկաթուղիին դադարումը կառախումբը կ'ազատէ։ Լոքոմոթիվը միայն ձողերէն դուրս ելեր է, առանց ուրիշ դէպքի։

Երկրորդ ոճիր փորձը ուրիշ կերպով պատրաստուած էր։ Արեւելեան Մանչուրիոյ փոքրիկ կայարանի մը մօտիկը, հինգ Ճարոնցիներ ձերբակալուեր են կամուրջ մը օդը հանելու զբաղած միջոցին։

Ամէն ինչ պատրաստ էր, հինգ յեղափոխները կառախումբին միայն կը սպասէին։ Բայց կառախումբին տեղ պահակներու խումբ մը իրենց վրայ ինկաւ և զամէնքը ձերբակալեց։ Կարծեմ թէ մինչեւ հիմա Վլատիվոսթոք տարուած և կախուած են զինուորական օրէնքով, որ նոյն իսկ խաղաղութեան ժամանակ Մանչուրիոյ երկաթուղիին օրէնքն է։

Եթէ ամենուրեքութեան ձիրքը ունենայի, իմ զինութեանցս կայանները պիտի հաստատէի Վլատիվոսթոքի և Բորթ Արթուրի մէջ միանգամայն։ Բայց պէտք էր ընտրութիւն ընել։ Կ'երթամ հոն ուր են ճակատամարտներու ամենամեծ հաւանականութիւնները։

Կառախումբը խողոված է։ Շատ ընտանիքներ այժմէն կը մեկնին բերդաքաղաքէն, և կ'ուզղուին դէպ ի Բորթ Արթուր, Իրքուցք, Զէլիապինսք, ուր պիտի սպասեն պատերազմին վախճանին։

Ցանկայս կը մղեն Ռուսք այս պատերազմը, որովհետեւ չէին ուզեր խաղաղութիւնը վրդովել։ Բայց սպաները չեն վարաներր ըսել թէ Ճարոն օրինակելի պատիժ մը արժանի է։ Այնքան զարհուած են անոր գրգռիչ ընթացքէն որ, եթէ Ռուս սպաներուն ձեռքը ըլլայ, կ'ուզեն հողէն ալ վար իջեցնել Ճարոնը։ Եւ թերեւս Ճարոն անդարմանելի պարտութեան մը պատրաստած է ինքզինքը։ Վերջապէս իրեն համար խելացութիւն չէր այս պատերազմը։

Երկու երեք օրէ ի վեր Մանչուրիոյ կառախումբերուն կ'ընկերանան զինեալ մարդիկ հրամատարութեամբ սպայի մը։ Ասոնք բռնած են բեռնակառք մը, ուրկէց կը դիտեն թունկուզները, և մանաւանդ Ճարոնցիները, որոնք ամբողջ երկրին մէջ ցրուած են բազմութեամբ։ Հոս է վտանգը, որովհետեւ այդ կարճահասակ հայրենամոլները կրնան խնդութիւններ ընել գիշերվրայ, և անուկի ազէտքներ առաջ բերել, զորս յետոյ դարմանելը անկարելի է։ Ուստի չատ մտէն հսկողութեան տակ առնուած են անոնք։

* * *

Կառախումբին մէջ ցատկելէն առաջ ժամանակ ունեցայ տեսնելու Սթաքելպերկ ծովակալը, յածանաւերու նաւախումբին հրամատարը, որ հիմա իրենիներուն հետ բաց ծովուն վրայ կը պտտի, սառոյցէն դուրս։

Ծովակալը իր հրամանին տակ ունի չորս գեղեցիկ մարտանաւեր, Ռօսքա, Կրօմաթոյ, Պօկաթիր, և Բուրիհ։ Դիժբախդարար հիւանդ է, ա՛ն ատիճան որ Զարը այս օրերուս հրաւիրած էր զինքը Բեթերսպուրգ դառնալ։

Բայց ծովակալը, իրրեւ ճշմարիտ նաւատի, պատասխանեց թէ Նախամեծար կը համարի իր մարտանաւուն մէջ մեռնիլ քան թէ ցամաքին վրայ Ճոդեւարք ինկալ՝ մինչ իր սպաները և մարդիկը կռուելու պիտի երթային։ Խնդրեց և ընդունեց Վեհապետին արտօնութիւնը Բոսիայի մէջ մնալ իրրեւ պարզ ուղեւոր, մինչ իր երկրորդը՝ նաւապետ Բայցէնշթայն իր տեղը կը վարէ նաւախումբը։ Դեղեցիկ մեծութիւն մը կը տեսնուի այս նկարագրին մէջ, այնպէս չէ՞։

Իր մեկնելէն առաջ ծովակալ Սթաքելպերկ այս առաւօտ մեծ խորհուրդ մը գումարեց ծովային պաշտօնատան մէջ, ուր ներկայ էին ցամաքային իշխանութիւնք, Վօրոնէիցա զօրավարը, Ամուրի ընդհանուր կառավարիչ զօրավար Բօլուպաքիս, և իր բոլոր ծովակալները։ Ցետոյ ընդունեց զանազան Տէրութեանց առեւտրական գործակալներուն մաղթանքները, և նաւախումբը ճամբայ ելաւ, բերդերու թնդանօթին ողջոյններուն տակ։ Ժամը 2.15ին, առաւօտուն արձակուած թնդանօթի պայթիւններէն ետիզ հինգ ժամ վերջը։

Ճարոնցիք, որոնք չաթաթ օր մեկնեցան Վլատիվոսթոքէ իրենց ազնիւ առեւտրական գործակատարին հետ, պիտի կրնա՞ն իրենց տեղը հանիլ անվտանգ։ Ասիկա ոչ ոք գիտէ։ Առ այժմ դժուարութեան մէջ են։ Բայց զօրավար Վօրոնեցէց յայտարարեց անոնց որ, եթէ պատերազմի միջոցին զանազան Վլատիվոսթոք մնալ, իրենց ոճէ ոճէ մը պիտի չհանի։

Այսօրինակ յայտարարութիւն մը սիրով ընդունեցին Խապարովսքի իրենց հայրենակիցները, և քանի մը հարիւր Ճարոնցի հոն կը մնան կառավարութեան պաշտպանութեան տակ։

Վլատիվոսթոքի թերթերը այս առաւօտ մէկ լուր միայն կը հրատարակեն, ա՛յն է պատերազմի յայտարարութեան լուրը։ Բայց իսկոյն կը հասկնամ թէ գործողութիւնները պիտի սկսին մղուիլ քանի որ հեռագրատան պետը իմ բոլոր փորձերուս կը պատասխանէ Նիհէ, Նիհէ (Ո՛չ, ո՛չ)։

Լրագրի վերաբերեալ բոլոր հեռագրուելիքը այսուհետեւ պէտք է զինուորական հրամատարին կողմէ վիզէ ըլլան։

Զօրանոցութեան գործողութիւնները պիտի կատարուին ամբողջ Անդրայքալեան երկիրներուն մէջ, Սիպերիա, Ամուր, Ուսուրի։ Սպայակոյտին պաշտօնեաները արդէն ճամբայ եղած են։ Գծին մէջ մի կարեւոր կայարանէն հատ մը կ'ուենենանք անոնցմէ կամ հատ մը կուտանք, մինչեւ Մուլիօ սպսպէս, ուրկէց է որ այս տողերը կը գրեմ ձեզի։

Կէս օրէ վերջ ժամանակիս մէկ մասը անցուցի ճարարան-վակոնին մէջ, ընկերակցութեամբ Տօնի և Ամուրի խաղաղներու քանի մը սպաներու։ Անոնց պետը, իշխան Բէքզօվթով, դեռ չատ երիտասարդ, մեռաքանման մօրուքով, ոսկի ժամացոյցով, մեղմ և անոյշ ձայնով։ իր ընկերներուն հրամցուց քանի մը շիշ շամբանիա, և խնդրեց Մաքէնի խմբագրէն որ իրենց խումբին մէջ մտնէ։ Ասելու մասին չատ ժուժկալ եղան, մանաւանդ այն անխուսափելի զրոյցներուն պատճառաւ, որոնք չրջան կ'ընեն այս տեսակ պարագաներու մէջ ու երեւակայական պատերազմներ հոս, ռուսական մարտանաւեր ընկզմած հոն, եօթը հարիւր Ճարոնցի գերի բռնուած Քօրէայի մէջ։ Մէկ խօսքով, սովորական ըսի-ըսաւներ, ծանրացած այն երկաթի լռութենէն զոր երկրորդական իրերու վրայ այս երկրին մէջ կը պահէ ռուս վարչութիւնը։ Այնպէս որ անստուգութեան մէջ ենք, և անստուգութիւնն ալ իմ վրաս մելամաղձութիւն բերած է։

* * *

ՄՈՒՐՏԷՆ, 12 Փետր.—Իմ անփոփոխելի մէկ սովորութեանս համեմատ, ամէն օր կը գրեմ հոս ինչ որ կը տեսնեմ և ինչ որ կ'անցնի կը դառնայ։

Գործելու այս եղանակը անպատեհութիւն մը չունի ցորչափ դէպքերը իրարու ետեւէ չեն փութար։ Իրաւ է որ Մանչուրիայէն մինչեւ Բարիզ հասնելու համար նամակներս 22 օր ճամբան կը մնան, սակայն իրողութիւնները միշտ նոյն են, խաղաղութեան ժամանակ։

Բայց երբ թշնամութիւնները, կը սկսին խնդիրները կը փոխուին։ Այն ատեն հեռագիրն է որ կը տեղեկացնէ իրերը իրենց յաջողութեամբ։ Մաքէն այս մասին չի թերանար։ Իր սովորութեան համեմատ, ամէն օր հեռագրական քրոնիկը կ'ընէ Պատերազմին, զոր ա՛նքան անակնկալ կերպով Ճարոնցիք սկսան անցեալ Բ. օր։

Բայց ճամբան ի հարկէ կտոր կտոր եղած չատ մը հեռագրալուրերէն վերջ, պարտք կը համարիմ դարձեալ նամակով ձեզ զրկել իրողութիւններուն Օրը օրին պատմութիւնը, Թղթատար կառախումբով։

Այս կառախումբը պիտի չդադրի բանել Բորթ Արթուրի և Մոսկուայի միջեւ, եթէ պատերազմը տասը տարի ալ տեւէ։ Կրնամ այս կերպով չատ բաներ հասկցնել մեր ընթերցողներուն։

ԲԻԼԻՌ ԺԻՖԱՌ

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԳՈՐՍԿԱ ԵՒ ՔԱՔՔՈՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԹՈՒՐԻՕ, Մարտ 15.—Ռիւդէրի հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ, պաշտօնապէս կը հերքուի ծովային Ալեքսեվի տեղեկագրին այն ուութիւնը թէ Բորթ Արթուրի դէմ չորրորդ յարձակման միջոցին ճարոնական թորփիլանաւած մը փճացած էր և ճարոնական թակազոս յածանաւն ալ ծանրապէս վնասուած էր։ Վնասուած ճարոնական թորփիլանաւածները չարթուս ընթացքին մէջ կրնան նորոգուիլ։ Զանոնք նորոգութեան աւազան մը տանելու հարկ չկայ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Նակազաքիէ կը հեռագրուի Տէյլի Թէլեկրաֆի թէ, վլատիվոսթոքի ռմբակոծման մասնակցող ճարոնական յածանաւերը ՍազէՀօ վերադարձած են։ Ռուսական Պկաեռիճեսլաւ չոգենաւին մէջ գերի բռնուած ռուս սպաները կը պատմեն թէ Բորթ Արթուրէ ՍազէՀօ հանող երկու փոխադրանաւեր տեսած են, որոնք վիրաւոր կը բերէին, ինչպէս նաեւ ծանրապէս վնասուած ճարոնական չորս յածանաւեր։

—Զիֆոէ կը հեռագրուի Սդանտարդի թէ, Բորթ Արթուրէ առնուած լուրի մը նայելով, 20 Չինացիք ձերբակալուած են, երբ նշաններ կը փոխանակէին ճարոնական նաւատորմին հետ։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ.—Բորթ Արթուրէ այսօրուան թուով հեռագիր մը կ'ըսէ թէ, ամէն ինչ հանդարտ է հոն։ Պատերազմի թատերաբեմէն ուրիշ ո՛և է լուր չէ հասած։ Ցայտնի է թէ պատերազմիկ երկու կողմերը հետաքննութիւններ միայն կը կատարուին։

ԹՈՒՐԻՕ.—Ռիւդէր կ'ըսէ թէ, ընաւ չեն հաստատուիր այն զրոյցները թէ, ռուսական նաւատորմը, Մարտ 10ի ճակատամարտէն վերջ, Բորթ Արթուրէ մեկներ է Վլատիվոսթոքի նաւաբաժնին միանալու համար։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ.—Զարը չնորհակալութեամբ մերժեց գերման և ֆրանսական կարմիր Խաչի ընկերութեանց առաջարկը, պատերազմի դաշտին վրայ օգնելու ռուս վիրաւորեալներուն։

ՌՈՌ-ՍԱՃԻՏ.—Ռիւդէր կը ծանուցանէ թէ ռուսական Տմիրրի Տոնսոոյ յածանաւը, առանց ռումբի թնդանօթ մը արձակելով, կեցուց իտալական Մարքոբօլօ յածանաւը, կարծելով որ առեւտրական նաւ մըն էր, բայց յետոյ ներողութիւն խնդրեց։ Ռուս յածանաւը կեցուց նաեւ նորվեկեան շոգենաւ մը, բայց յետոյ նշան տրաւ թէ կրնայ ճամբան շարունակել։

ՃԵՆՈՎԱ.—Բեշերսպուրկի ճարոնական դեսպան Մ. Բուրինօ, որ ետ կանչուեցաւ պատերազմի առթիւ, հոս հասաւ։ Վաղը շոգենաւ պիտի նստի Սոքոտամա երթալու համար։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ.—Ելեւմտից նախորդ նախարար Մ. Վիդէ, ամերիկեան մեծ թերթի մը թղթակցին հետ ունեցած տեսակցութեան միջոցին, յայտարարեց թէ պատերազմը պիտի տեւէ մինչեւ որ Ռուսիա վերջնապէս յաղթէ, և վերջնական յաղթութենէն առաջ Ռուսիա չի կրնար ո և է միջնորդութիւն ընդունիլ։

—Արտաքին գործոց նախարար կոմս Լամտորֆի հրաժարման զրոյցը բացորոշապէս կը հերքուի։

ԼՈՆՏՈՆ.—Երեսփ. Ժողովն ընդունեց Իւլանտացի կուսակցապետ Մր. Ռէտմոնտի առաջարկը Իրլանտայի մէջ հանրային կրթութեան ինդպատ վարկերը պակեցնելու մասին։ Քաղաքական շրջանակներու մէջ կը կարծուի թէ կառավարութեան կրած այս ձախողումն անմիջական հետեւանք պիտի չունենայ, այլ ինքն պիտի չհրաժարի։

ԲԱՐԻԶ.—Երեսփ. Ժողովը վիճաբանեցաւ այն ծրագրին վրայ որ կրօնական միաբանութեանց ուսուցման իրաւունքը կը ջնջէ 5 տարուան մէջ, Մ. Բայլօ այս մասին 10 տարուան պայմանաժամ մը առաջարկեց, այն պատճառով որ ծրագրին գործադրումը Պետական Գանձուն եւ համայնքներու եկամտացոյցին վրայ դրամական ծանր ազդեցութիւն մը պիտի ընէ։ Մ. Բուշ եւս առաջարկեց այս պայմանաժամը 10 տարիի վերածել, ա՛յն համայնքներուն համար որոնց եկամտացոյցը չատ ծանրաբեռնուած է արդէն։ Վարչապետ Մ. Բուպ մերժեց Մ. Բայլօի բարեփոխումը և ընդունեց Մ. Բուպի առաջարկը։ Երեսփ. Ժողովը սակայն 171ի դէմ 282 քուէով ընդունեց Մ. Բայլի առաջարկած փոփոխումը։

—Սափարանին մէջ հաղորդագրութիւնը չատ դիւրաւ կատարուեցաւ, Ռէյբօռներու համար դրամը առաջ։ Միջին հաշուով 2½%։ Օաժ. արժէթուղթերուն գիները հաստատ են։

ՎԻԿՕ.—Քեսնիկ Ալպրէխտ լրագրեանը, որուն մէջ կը գտնուի Վիրիվ կայսրը, կէս օրէն 2 ժամ ետք հոս հասաւ։ Այֆոնս թագաւորին ներկայացուցիչները եւ քաղաքին իշխանութիւնք չոգենաւ գացին, Գերման վեհապետը ողջունելու։ Այֆոնս թագաւոր կէս օրէն 4 ժամ ետք հոս հասաւ։

ՄԻՋԻՆՔ

Երէկ Մեծ-Պահքը իր Միջնէին հասաւ։ Հետեւաբար հազիւ երեք չաբաթներ կը բաժնեն մեզի Զատիկն։ Ուստի հոգի այս օրերուն երգուած հոգեւոր չարականներուն իմաստը հանրութեան ըմբռնելի տալու համար, հրատարակած ենք Թերթիս աւագ խմբագիր

ԵՐ. Տ. ԱՆԴՐԻԱՍԵԱՆԻ

Թարգմանած

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ՇՈՒՐԱԿՆԸ

որ միակն է իր տեսակին մէջ և կը պարունակէ Արեւագալի, Աւագ Շաբաթի և այլ չարականներու յատակ ու մաքուր թարգմանութիւնները դիւրահասկանալի և սահուն ոճով։

Կը ծախուի «Մանզումէի» տպարանը՝ գրավաճառներու խանութը և լրագրավաճառներու ձեռք, գին 5 դրուշ։

Դուռառներու համար փոստի ծախքով 6 դրուշ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷ

ԴԱՐՁԵԱԼ ՀԻԻԱՆԴԱՆՈՑ

Մեր երէկուան թիւով պատմեցինք Հիւանդանոցի աղջկանց որբանոցէն որբ վարժուհիի մը Տեսչութեան կողմէ նախատելիք և խոշտանգելիք՝ Մեզ հասած նորագոյն տեղեկութիւնները սա եղրակացութեան յանգեցուցած են մեզ թէ՝ այդ խնդիրը ծագում առած է Որբանոցին մէջ վերջերս տեղի ունեցած պաշտօնեաներու փոփոխութենէն։

Որբուհիները, որոնք տասնմէկ տարի չարունակ իրենց Տեսչուհին եղող Օր. Բուբուլ Զայտանի մայրական խնամքներն ու գուրգուրանքները վայելած են, երբ կը տեսնեն թէ հրաժարած է ա՛լ. սրտի, անկեղծ ցաւ կ'ունենան և ամէն տեսն տարի կ'փնտռեն Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան արտայայտելու իրենց այդ ցաւը։ Խնամակալուհի Տիկնանց վերջին կազմակերպութեան ալ համաձայն, երբ իրենց դասատիրակուհիներէն մէկը, Օր. Կանոյշ Ցարութիւնեանն ալ կը հրաժարեցուցուի, բոլորովին կը տարին, և իրենց սիրելի եղող այս երկու դասատիրակուհիներուն միանգամայն հեռացումը, գրգիռ մը կ'ըլլայ իրենց՝ որդիական ընթացքով մը չի վերաբերիլ նոր Տեսչուհի Տիկին Աշխէն Զօհրապի, որ ինչպէս ժամանակին ծանուցած էինք, պաշտօնի գլուխ անցած էր ամիսէ մը ի վեր։

Տիկնանց Խնամակալութիւնը նկատելով որ հրաժարեցուցուած որբ վարժուհիին Որբանոցին մէջ մնալը կրնայ անտեղութիւն առաջ բերել իր որդիական կարգ ու սարքերուն մէջ, հրամայեց կուսակալանց Ներանոցը փոխադրել տալ զայն որ չի մտնենք ոտեռ թէ հազիւ 20 տարեկան խեղճ որբուհի մըն է։

Որբուհիներու մէջ խնդիրը կ'արծարծի, ցաւը կը սաստկանայ և այդ վարժուհին ինքզինքը վիրաւորուած զգալով՝ կ'ընդդիմանայ Տիկնանց փոխադրելու։

Ահա սար վրայ է որ չաթաթ օրը Տեսչութիւնը բռնի, խոշտանգելով կը

փոխադրէ զայն Մերանոց, որբուհիներուն լացերուն մէջ։

Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը, մեր երէկուան թիւով պատմած այս իրողութիւնը, երէկ իսկ հետեւեալ կերպով կը բանաձեւէ մեզ պաշտօնապէս.—«Նկատելով որ Օր. Հայկանոյշ Ցարութիւնեանի Որբանոցին մէջ Լիբրև պատրաստեալ «Մալը՝ անտեղութեանց առութի պիտի տար, որոշուած էր զայն Մերանոց փոխադրել։ Հրանգին գործադրութեան օրը նոյն այդ վարժուհին ընդդիմացած ըլլալով՝ Տեսչութիւնը տրած է Բիւնի դուրս հանել զայն», ինչպէս տեղեկագրուած է արդէն Հոգաբարձութեան։

Ասիկայ չի նշանակեր սակայն թէ, Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը հրահանգ տուած ըլլայ Տեսչութեան, նախատելու, խոշտանգելու որբ վարժուհի մը։ Հիւանդանոցին մէջ պէտք է գիտնան թէ ինչ փափկութեամբ պէտք էր վարուիլ աղջկան մը հետ, երբ ան՝ վարժուհի մըն ալ է ու անօգնական մի եւնոյն ատեն։ Թէեւ բռնել քաշել, բռնի դուրս հանել զայն, ինչ կը նշանակէ, ո՞վ իրաւունք տուած է իրենց այսպէս վարուիլ հանրային Հաստատութեան մը մէջ։

Գալով որբուհիներուն, պէտք է որ անոնք ալ հնազանդութիւն ցոյց տան իրենց նորեկ տեսչուհիին և ինքզինքնին սիրցնեն անոր, որպէս զի ան ալ փոխադարձաբար զիրենք սիրէ։ Սիրել պէտք է նախ, սիրուելու համար և մենք չենք կարծեր որ Տիկին Զօհրապի պէս զարգացած և կարող կին մը, մայրական գուրգուրանք մը չի տածէ իրեն խնամքին յանձնուած որբ աղջիկներուն։

Անոնց միա՛կ պարտականութիւնը պէտք է ըլլայ հնազանդիլ իրենց մեծերուն և ջանալ օրինակելի վարմունք մը ունենալ ամէն առիթներու մէջ։ Իրաւ, աղջկանց համար դաստիարակութենէ և ուսմունքէ աւելի անհրաժեշտ է մայրական հոգածութիւն մը, մանաւանդ անոնք աղջիկներու համար, սակայն պատճառ մը չի կայ որ Տիկին Զօհրապ զանց ընէ այդ պարագան։ Կը բաւէ որ երկու կողմերն ալ զիրար սիրեն փոխադարձաբար։

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԸ թէեւ երէկ հրատարուած էր Նիստ գումարել Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, բայց Մ. Պատրիարք Հայրը և ուրիշ մէկ քանի ժողովականներ միայն ներկայ գտնուելնուն համար, զբաղեցան օրակարգին վրայ գտնուող մէկ քանի յարաբերական խնդիրներով միայն, որոնք տեւեցին մինչեւ ժամը վեց ու կէս։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ Մ. Պատրիարքը Փետր. 18 թուականով գրած է իր Կ. Պոլսոյ փոխանորդին, Տ. Դէորգ Մ. Եպիսկոպոսի, որ երբ Պատուիրակները ճամբայ ելլեն դէպ ի Երուսաղէմ ինքն ալ ընկերանայ անոնց։

ՍԻՍԷՆ կը գրեն մեզի Փետր. 26 թիւով.—Ժառանգաւորաց վարժարանի համար յատկացուելիք քարաշէն շէնքին շինութիւնը մեծ փութով առաջ կը տարուի, շնորհիւ Ամեն. Տ. Տ. Սահակ Մ. Կաթողիկոսին անխոնջ ջանքերուն։ Լիայոյս ենք թէ յառաջիկայ Սեպտ.ին ժառանգաւորաց վարժարանը կը կազմուի բոլորովին հիմնափոխուած նախանձելի վիճակով մը։ Կ'ըսուի թէ ժառանգաւորաց վարժարանին շինութիւնը աւարտելէ վերջ, վանքին մէջ ուրիշ կարեւոր շէնքի մը վերաշինութեան պիտի ձեռնարկուի։

— Թէև Մ. Կաթողիկոսին Մեծ Պանքին մէջ դէպ ի Հալէպ երթալու մտադրութիւն մը ունեցած ըլլայն տարածուած է, բայց այս լուրը անհիմն ըլլալով Ն. Մ. Օծութիւնը մինչև Զատիկ Սիս պիտի մնայ և կը յուսանք թէ ամառը պիտի պատուէ Հաճընցիները իր այցելութեամբ։

—Մալաթիայէն տիրացու Նազարէթ Տ. Մուշեղեան և Համբարձում Պէնտեան, Համիտիէ Պուլղար Մատէն (Գոնեա)էն Մինաս Պէրպէրեան անուն անձերը, որոնք քահանայ ձեռնադրուելու համար Սիս ղրկուած են, և պէտք եղած քննութիւնները կատարուելով յարմար դատուած էին, անցեալ կիրակի օր Աւագ Սարկաւագի աստիճան ընդունեցին կաթողիկոսական խրատներով մէկտեղ, և յառաջիկայ կիրակի քահանայ պիտի ձեռնադրուին։

ՎԱՒՆԱՁԷՆ կը գրեն մեզի.— Տեղւոյս Թաղ. Խորհուրդին ընտրութիւնը կատարուեցաւ այսօր (Փետր. 29), որուն արդիւնքը հետեւեալն է.— Տեարք՝ Խաչիկ Աղնաւորեան, Յովհաննէս Գէորգեան, Սարգիս Հաճոլեան, Նիկողոս Քէստանեան, Յովհաննէս Ճամճեան, Մինաս Առաքելեան և Մատաթիա Սուքիասեան։ Այս քուէարկութեան տեղեկագիրը ղրկուած է Պատրիարքարան, վեցին ընտրութիւնը վաւերացուելու համար։

—Երկու ամիս առաջ Սիլիսթրէի մէջ վախճանեցաւ Տ. Կարապետ Ծ. Վրդ. Ալէքսանեան, 110 տարեկան հասակին մէջ։ Յուղարկաւորութիւնը մեծ շքով կատարած է, հոն գտնուող Տ. Թադէոս քհ. Փափազեան, մասնակցութեամբ տեղւոյն օտար կղերականներուն։ Տ. Կարապետ Ծ. Վրդ. բնիկ Կեսարացի էր և Առաջնորդութեան պաշտօններ վարած էր Իզմիր, Պուլկարիա և Ռումանիա, և վերջին տարիներս եկած հաստատուած էր Սիլիսթրէի մէջ։ Կ'ըսուի թէ հանգուցեալին ունեցած թանկագին գաւազանը կը գտնուի Տ. Վահան Վրդ. Յակոբեանի քով։

ՀԱՅ ԱՐՀԵՍՏԱՒՈՐ ՄԸ Զարչֆէլի Համբարձում աղա Աղանիկեան, իր իսկ ձեռքով գործած է մետաքսահիւս և ոսկեթել ոտնալուսի յատուկ ղենակ մը, զոր յանուն իր սիրունիկ աղջիկներուն, կը փափաքի ծախել 60 դահեկանի, և արդիւնքը յատկացնել Գալֆեան Որբանոցին։ Ո՛ր բարեպաշտը կ'ուզէ իր թաղին եկեղեցիին համար գնել այս ղենակը, կընայ քառասնամեայ մը ծանուցանել հետեւեալ հասցէին.—«Կ. Պոլիս էֆ մէյան չարշաֆէը Համբարձում աղա Աղանիկեան», և ինք պատրաստ է անձամբ ներկայացնելու յիշեալ ղենակը։ Հայ արհեստաւորի մը կողմէ բարենպատակ հաստատութեան մը նկատմամբ տածուած այս զգացումը արդարեւ գնահատելի է և պէտք է օրինակ հանդիսանայ ուրիշներուն։

ՊԱՐՏԻԶԱԿԷՆ Ս. էֆ. Մակարեան հետեւեալը կը գրէ մեզի.—«Նկատելով որ Բահանայից ընտրութիւնը մեծ իրարանցում և աղմուկ պիտի հանէր ժողովուրդին մէջ, առ այժմ յետաձգուեցաւ երկու Բահանաներուն ընտրութիւնը։ Իրաւ, տեղւոյս Ս. Յակոբ Եկեղեցւոյ մէջ երկու Բահանաներ ձեռնադրուեցան։ սակայն ... Զմիւռնիոյ Վիճակին համար...ի՞նչ մեծ անակնկալ Պարտիզակցոց համար։

Խօսք մըն ալ Տ. Մկրտիչ Հօր նըկատմամբ։ Զենք ուզեր որ թիւրիմացութեան տեղի տրուի։ Երկու Բահանայ Հայրերուն մէկուն ծերութիւնը և միւսին քիչ մը տկարութիւնը յիշելով՝ մեր նպատակն էր ցուցնել թէ երկու Բնայ։ Հայրերուն օգնականի մը պէտքը կը տեսնուէր այս գիւղաշաղափին մէջ, ո՛չ այլ ինչ։ Մենք անկեղծ սրտով կը յարգենք ու կը սիրենք Տ. Մկրտիչ Հայրն որ ա՛յսչափ տարիներէ ի վեր հաւատարմաբար ծառայած է Ս. եկեղեցւոյ և ժողովրդեան, իբրեւ փոխանաւու, խոնարհ և բարեսիրտ Եկեղեցական Հայր մը։ Անկեղծ սրտով կը մաղթենք որ թէ՛ Աւագերէց Տ. Կարապետ ծերունի Հայրը և թէ՛ Տ. Մըկըրտիչ Հայրը տեղւոյս բազմամարդ ժողովուրդը երկար տարիներ եւս հովուելու բարեբաղդութիւնը վայելեն։

„ՄԱՆԶՈՒՄԷ"Ի ԹԵՐԹՕՆԸ 29

ԵՐԿՈՒ ՕՐՕՐՈՑՆԵՐԸ

ՎԷՊ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ-ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Հեղինակ ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՌ

Թարգմանիչ ԳԷՈՐԳ ՍԻՄՔԷՇԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԿՈՅՐԻՆ ԱՂՋԿԿԸ

Ինք միայն իր Մաթիլտը կ'երազէր և զանիկա տեսնելու անզուսպ բաղձանքը օր օրի կ'աճէր իր սրտին մէջ։

Առտու մը, ա՛լ չկրնալով դիմանալ այդ կարօտին, առանց հօրը իմաց տալու մեկնեցաւ Բարիզէն, և իր մօրեղբօրը կալուածներէն ժամու մը չափ հեռու պանդոկ մը իջաւ։

Յետոյ, իրիկուան մօտ, գեղացի հողագործի մը լաթերը հագաւ և այս վիճակին մէջ Ֆոնտիի տան մօտեցաւ գաղտնապէս։

Իր ծրագիրը շատ պարզ էր։

Կ'ուզէր տան ընդարձակ պարտէզը մտնել, և հոն Մաթիլտը գտնել ու տեսակցիլ։

Ծրագիրը շատ յաջող արդիւնք ունեցաւ։

Ճիշդ այն վայրկեանին, երբ ինքը սաղարթախիտ թաւուտքի մը մէջ կը պահուըտէր, անդիէն երեւցաւ մանկամարդ աղջիկը, որ կը պտտէր պարտէզին ծաղկալից ածուներուն մէջ, տրտում ու գունատ, գլուխը կուրծքին վրայ հակած։

Իր նշանածին այս թախծալի վիճակը սաստկապէս մորմոքեց Իտուարտի սիրտը, որ սկսաւ դէպ ի անոր առաջանալ վեհերոտ ու դողդոջուն քայլերով։

Մաթիլտ, որ ինքզինքը առանձին կը կարծէր պարտէզին մէջ, ծառերուն ետեւէն չուքի մը երեւիլը նշմարելով, սոսկման շարժում մը ըրաւ յանկարծ և ուզեց փախչիլ։

—Մաթի՛լտ, սիրելի՛ Մաթիլտ, կա՛ց, Մաթիլտ ետին դարձաւ մէկէն ի մէկ, և ուրախութեան ճիչ մը թռաւ իր հեւքոտ կուրծքէն։

—Դո՞ւն ես, Իտուարտ, գոչեց մէկ ոստումով անոր գրկին մէջ նետուելով։ Ա՜հ, գիտէի՛ որ չպիտի մոռնաս զիս։

Ու երկու կարօտակէզ շրթունքներ իրարու հպեցան։

Պարտէզին լռիկ հանդարտութեան մէջ, ծառերուն խորհրդապահ ստուերներուն տակ, երջանկագին ցնծութեան մը սրտայոյզ երգն էր որ կը լսուէր հիմա, անոնց սրտաբուխ լացերէն և ողբագին հեծեծանքներէն կազմուած։

Երկու սիրատարփ սիրտերը իրենց յաւիտենական ուխտը նորոգեցին հոն, և կրկին երդում ըրին որ մահն անգամ չպիտի կրնար զատել զիրենք իրարմէ։

Բաժանման ժամը շատ չուտ հասաւ սակայն։

Օրը տարաժամեր էր արդէն, և գիշերուան ստուերները կը տարածուէին հեռագոհէ։

Էտուարտ, թեւերը միշտ սիրականին մէջքէն անցուցած,

—Մաթի՛լտ, ըսաւ աղիողորմ ձայնով մը, ասանկ գողի պէս քեզ տեսնելու գալը շատ ծանր է ինծի համար։ Եթէ կ'ուզես, վաղը առտու մտրեղբօրս ներկայանամ բացէ ի բաց։

—Անօգո՛ւտ է, պատասխանեց Մաթիլտ տրտմագին դէմքով մը։ Դուն իմ հօրս բնաւորութիւնը չես գիտեր դեռ։ Առանց քաշուելու, դուռը երեսիդ կը գոցէ և կը վռնտէ քեզ։

—Ըսել է որ ուրիշ ճար չկայ զիրար տեսնելու։ Վաղը նորէն հոս գալու եմ անպատճառ։

—Այո՛, հո՛ս։

—Ու ճիշդ ա՛ս ատենները, անանկ չէ՞։

—Ի՞նչ օգուտ։ Խոհեմութիւնը անանկ կը պահանջէ։

—Ուրեմն մնաս բարով։ Վաղը իրիկուն հոս պիտի գամ կրկին։

Մաթիլտ ու Էտուարտ զիրար ողջագուրեցին նորէն, և արցունքներու մէջ հրաժեշտ առին իրարմէ։

Երկու նշանածները շատ աղէկ գիտէին թէ այս գաղտնի ժամադրութիւնները հակառակ էին պատշաճութեանց օրէնքին, բայց իրենց սիրտերը կ'այրէին այն տենդաբորբոք կրակով, որ հետզհետէ կը ծաւալէր, կը տարածուէր իրենց ամբողջ էութեան մէջ։

Մաթիլտ, մանաւանդ, նոր կը զգար առջինեկ սիրոյ մը ծլիլը իր սրտին ծաղկաւէտ ածուին մէջ, և չէր մտածեր իսկ թէ կնոջ մը հոգին ո՛րչափ լեցուն սիրով, ա՛յնչափ զգոյշ ըլլալու է ներքին փոփոխութիւններուն դէմ։

Ճշմարիտ սէրը խորհրդածել չի գիտեր, կ'ըսեն, և շատ իրաւացի է այս։

Էտուարտ և Մաթիլտ տանջէինգ օր շարունակ ժամադիր եղան իրարու, մերթ պարտէզին ծառախիտ պուրակներուն խորը և մերթ տան առանձնասենեակներուն մէջ, երբ մանաւանդ Մաթիլտի հայրը բացակայ ըլլար։

Այս մտերիմ վայրկեանները աւելի՛ եւս արծարծեցին իրենց սրտին հուրքը, որ անչէջ հրդեհի մը փոխուած էր հիմա։

(Շարունակելի)

ՊԱՏԱՍԽԱՆ

ԱԴԱ Պ. ԴԻՏՈՂ

Դրածնիդ կարդացի։ Կը տեսնեմ որ անվարժ փաստաբանութեան ի բուն ձիրք ունիք և կը ջանամ ձեր այս բնածիր տաղանդը փայլեցնել։ Բարի յաջողութիւն...։

Սակայն, խնդրեմ հանդարտեցէք և եթէ կը հաճիք, ուրիշ անգամ բարեձայթ կերպով հրապարակ մի՛ իջնէք։

Վստահ եղիք որ տեղւոյս Ազգ. վարժարանը նախանձելի վիճակի մէջ տեսնելը և տարեկան ծախսուած 6-700 ոսկւոյ, ըստ ձեր կարծեօք չնչին գումարի մը արդիւնքը վայելելը ձեզի չափ ինձ ալ փափաքելի է. սակայն երբ անհարկի փութկոտութեամբ արեւու պէս պայծառ եղող ճշմարտութիւն մը խաթարել կ'ուզէք, գիտցած ըլլաք որ ամէնուն աչքին ծաղրելի կը դառնաք։

Պրուսա ԹՂԹԱԿԻՑ

ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ ԴԱՍՈՒՑ ԴՊՐԱՑ

ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ԵՒ ԱՅԼՈՅ ԵԿԵՂԵՑԵՍԱՅ ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼՍՈՅ

ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ

Ը.— Դպրաց դասերուն վերաբերեալ խնդիրներ Կրօնական Ժողովոյ կողմէն կը քննուին եւ կ'որոշուին, եւ գործադրութիւնը եւ ընդհանուր հսկողութիւնը Պատրիարքի կողմէ կը կատարուի։

Թ.— Իւրաքանչիւր Դպրաց դասն ունի իւր Դպրապետը, որ կ'ընտրուի Դպրաց ժողովէն, քուէից երկու երրորդի մեծամասնութեամբ, երիցագոյն եւ ընտրելագոյն դպիրներուն մէջէն, եւ կը հաստատուի Կրօնական Ժողովոյ հաւանութեամբ եւ Պատրիարքական յատուկ կոնդակով։

Ժ.— Դպրապետը կը պաշտօնավարէ ցկեանս, եւ միայն ծանր յանցանաց կամ անտեղութեան համար պաշտօնէն կը ղրկուի Կրօնական Ժողովոյ վճռով։

ԺԱ.— Դպրապետը նախագահն է Դպրաց դասուն եւ իր ժողովներուն. կը կարգադրէ պատահական եւ տիպողական գործեր, եւ կարող է եկեղեցւոյ մէջ եւ դուրս դպիրներուն պատուէրներ տալ եւ առժամեայ զըրկումներ հրամայել։

ԺԲ.— Դպրապետը կրնայ իրեն մը. նայուն Փոխանորդ մը նշանակել երիցագոյն եւ կարողագոյն դպիրներուն մէջէն, որ Դպրապետին գործերը կը կատարէ անոր բացակայութեան կամ անոր մասնաւոր յանձնարարութեամբ։

(Շարունակելի)

"ՄԱՆԶՈՒՄԷ„Ի ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

ԿՆՈՔՆՔ

Էջմա—Մաննիկ Նիկողոս Համամճեան։ Յակոբ Համամճեան կնքահայր։ Բերայի Ս. Յարութիւն եկեղեցին։ Երկուշաբթի օրը։

ՄԱՀ

Պրուսայէն կը ծանուցանեն մեզի մահը Սէօլէօզցի պաքալ Պետրոս աղայի։ Հանգուցեալը 24 տարու էր։ Յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ Պրուսայի Ս. Աստուածածին եկեղեցիին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Առաջնորդին։

ՆԵԱՆԱԽՕՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Օր. Զարուհի Դ. Քէսիքպաշեան՝ Պարոն Գրիգոր Լ. Սալալանեանի հետ. Իզմիրի մէջ։

«Առանձնաբոյժ Մ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ» Կարդալ Դ. երես

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

16 Մարտ 1904

Ֆրանս. 3% Français)	95 62
Ռէժի (Tab. Turcs)	357 —
Օսմ. Միացեալ (R. Nv. Unif.)	82 45
Երկաթուղի (Lots Turcs)	119 —
Պանկ Օթթ. (Banque Ott.)	560 —
Թրանսվալ (Transvaal)	94 —

ԹԷՎԱՃԻՀԱԹ

Խալինէի ճէլիլէի մալիյէ Թահսիլաթ իսարէսի միւտիրի աթուֆէթլու Բիֆաթ պէյ էֆէնտի հազրէթլէրինէ թէրֆիէն բիւթիւթի Պալա թէվճիհ պույրուլմուշ տը։

ՆԸՇԱՆ

Ամէտիի Տիվանը Հիւմայուն միւթէհայիշան խիւլէֆաբնտան աթուֆէթլու Սաֆի պէյ էֆէնտի հազրէթլէրինէ պիրինճի բիւթիւթէն Մէճիտի նըշանը զիշանը իհսան պույրուլմուշ տը։

ՆԵՐՔԻՆ

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.—Ընդհ. քննիչ Հիլմի փաշա մօտերս Բ. Դրան պիտի մատուցանէ ընդարձակ տեղեկագիր մը նահանգներուն հանրօգուտ շինութեանց վրայ։

—Գ. զօրաքանակին զօրքերուն ձմրան հանդերձեղէններ բաժնելու պաշտօն ունեցող երկու սպաները, իրենց գործը աւարտած ըլլալով, Պոլիս դարձան։

—Սելանիկի թերթերը կը գրեն թէ, զօրքերու ջոկաս մը, հարիւրապետ Պէքիր էֆ.ի հրամատարութեամբ, ցիր ու ցան ըլլած է աւազակախումբ մը, որ Քօչանայի կողմերը (Մանաստիր) կ'ապատակէր։

Օսմ. զօրքերուն ջանքերուն շնորհիւ, վերջին Օգոստոսին աւազակներուն կողմէ Բլիսուրայէ և Բանայիա վանքէն յափշտակուած արջառները վերադարձուեցան իրենց տէրերուն։

—Բուսէլիի երկաթուղիներու քննիչ Զօր. Սիւլէյման փաշա քննեց Սելանիկ-Մանաստիր գիծը։

—Ճուսայի Պալայի Աք-Թաշլի կողմերը ապատակելու յանդգնող աւազակները վտարուեր են։

—Պուլկար փախստականներէն Ճուսայի Պալացի 18, Օսմանիէցի 3, Բաղլըքցի 8 և Նէվրոքօբցի 4 հոգի եւս իրենց տեղերը վերադարձան։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՑԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.— Գերմանիայէն նոր վերադարձող զօր. Բիլա փաշա տեղեկագիր մը մատոյց Արքունի Թնդանօթարանին, Գերմանիա յանձնարարուած Թնդանօթներուն, հրացաններուն և պատերազմական նիւթերուն վիճակին վրայ։ Այդ տեղեկագիրը կայս. Պալատ պիտի մատուցուի։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ. — Ամերիկայի մէջ շինուած Ապսիլ Մէնիս յանձնաւոր երեքշաբթի օր Պոլիս կը ժամանէ։

Ասարը Թէվֆիգի նորոգութեանց մէջ մտցուելիք փոփոխութիւնները Մովային նախարարութեան յանձնուեցան։

ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐ ՊԷՐԺԷ. — Հանր. Պարտքի վարչութեան ֆրանսացի արժեթղթերու պատուիրակ հրամանատար Պէրժէ, ելմական նոր տարւոյն սկիզբէն ի վեր սկսած է վարել նոյն Վարչութեան նախագահութիւնը, ինչպէս գրած էինք։ Հրամանատար Պէրժէ մէկն է այն ելմտագէտներէն, որոնք ցայտուն հանգամանք մը ունին և իրենց կարողութիւնը կը փայլի այն ամէն գործերուն մէջ, որուն կը մասնակցին։ Ն. Վսեմութիւն որ ընդունուած դրութեան համաձայն, երկու տարին անգամ մը գլուխը կ'անցնի Օսմ. Հանր. Պարտքի վարչութեան, զգալի բարւոքումներ մտցուցած է այդ ընդարձակ հաստատութեան մէջ և իր վարչական մեծ կարողութեան շնորհիւ նորանոր առաջադիմութիւններու գործադրողը եղած է։

Իբր հանճարեղ ելմտագէտ, Օսմ. կայսրութեան մատուցած է շատ մը ծառայութիւններ, և դեռ անցեալ շրջանին այնքան յաջողութեամբ պակուած օսմ. պարտքին միացման գործողութեան մէջ գլխաւոր աշխատողներէն և նախաձեռնարկներէն մէկը եղած է։

Վեհ. Սուլթանը, իր կայս. բարձր գնահատութիւնը շնորհած է քանիցս այս քաջ վարչագէտին, որ արժանացած է մէկէ աւելի օսմ. պատուանշաններու։

Մ. Պէրժէի անգամ մը ևս Օսմ. կայսրութեան ելմտական այս կարեւոր հաստատութեան գլուխը անցնիլը մեծ հաւաստիք մըն է թէ ո՛րքան օգտակարութիւններ պիտի վայելէ օսմ. հանր. պարտքը, ինչ որ մեծ և անկեղծ ուրախութեամբ մը կը լեցնէ ամէն անոնք որոնք փափաքող են նոյն վարչութեան զարգացման։

Մեր սրտագին շնորհաւորութիւնները կը յայտնենք հրամանատար Պէրժէի այս առթիւ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.—Ալէքսանդր Բ. Զարին մահուան տարեդարձին առթիւ, Սոֆիայի իշխանական ապարանքին մատրան մէջ հոգեհանգիստ կատարուեցաւ։ Ներկայ էին իշխան Ֆէրդինանտ և Պորիս ու Սիրիլ իշխանները։ Մայր եկեղեցիին մէջ ալ հոգեհանգիստ մը կատարուեցաւ։

—Սոֆիայի Օսմ. քոմիսէր Այի Ֆէրուզ պէյ որ հիւանդ էր ապաքինեցաւ։ Երկու ամսուան արձակուրդ բաստացած է, զոր Իշխանաց Կղզիներուն մէջ անցընելու միտք ունի։

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ.— Կայս. Իրատէ մը հրամայեց ընդարձակել անարմէջ նմոյշներու (էշանթիյոն սան վաղէօռ) սպասարկութիւնը, և դիւրութիւններ տալ ժողովուրդին, հասոյթներու առաւելութիւնը ապահովելու մտօք։

—Հրաման տրուեցաւ ամէն կողմ որ Պարտիզակ իբր ծովեզերեայ քաղաք նկատուի, և նամակներու ծախքը ըստ այմմ գանուի։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ դեսպան Մր. Լիշման, որ վերջերս Բարիզ ու Լոնտոն գացած էր, այսօր Պոլիս կ'սպասուի։

ՊԱՏՈՒԱՍՏԻ ՆՈՐ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԸ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց գործադրել պատուաստը պարտաւորիչ ընող նոր կանոնագիրը և յարակից հրահանգը։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ դեսպանատան Հարիքը պակասակը վերջնականապէս մեկնեցաւ Պիրէոն։ Նոր պակասակը Հուսար երէկ Պոլիս հասաւ։

ՄՈՒՂԼԱՑԷՆ (Իզմիր) Խմբագրութեանս հասած նամակ մը գոլեստով կը խօսի տեղւոյն կառավարիչ Վսեմ. Ֆէրիտ փաշայի նկատմամբ, մասնաւորաբար թուելով այն ջերմ հոգածութիւնը և անձնուէր ջանքերը, որոնցմով Ն. Վսեմութիւն կ'աշխատի զարգացնել և յառաջացնել երկրագործութիւնը, վաճառականութիւնը և մասնաւորապէս կրթական գործը, որուն համար մասնաւոր խնամք ցոյց կուտայ։ Իր ազնիւ ձիրքերէն մէկն է ապահովել ամէն ազգի և կրօնքի ժողովրդեան բարօրութիւնը, որուն առթիւ ժողովուրդը միշտ անպակաս կ'ընէ իր ջերմագին մաղթանքները Վեհ. Կայսեր արեւշատութեան համար։ Այսպիսի Պետական պաշտօնատարներու թանկագին գործունէութիւնը իրաւամբ արժանի է ուրեմն ամէն գովեստի և երախտագիտութեան։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՏՈՒՐՔԸ.— Հաստատուած էր թէ ի՞նչ գործառնութիւն կատարել պէտք էր անոնց նկատմամբ որոնք իրենց զինուորական տուրքը վճարած են թէ ծննդավայրին և թէ՛ բնակած տեղերնուն մէջ։ Պատասխանուեցաւ թէ, մարդահամարի կանոնագրին հրատարակութենէն առաջ անոնք որ այլուր կը գաղթեն և կը բնակին, բնակավայրի փոփոխութիւն կատարելու պէտք չունին, այլ իրենց նոր բնակավայրին մէջ պէտք է վճարեն զինուորական տուրքը։ Իսկ մարդահամարի կանոնագրին հրատարակուէն ետք, անոնք որ հակառակ կանոնագրին, բնակավայրի փոփոխութիւնը պաշտօնապէս չը կատարելով այլուր գացած են, ատոնք իրենց բուն բնակավայրին մէջ պէտք է վճարեն։

—Կայս. Իրատէ մը վաւերացուց այն որոշումը, որուն համաձայն զինուորական ծառայութեան չրջաններուն մէջ փոփոխութիւններ մտցուած էին։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ Բարձր Խորհուրդին որոշումով, Ալէքսանդրիոյ ժամանումներուն դէմ բժշկ. քննութիւն և հականխումներ հաստատուեցան։

«ՄՕՆԻԹԷՈՒՐ» վերաբացուեցաւ։

ՇԻՐԲԷԹԻ ԽԱՑՐԻԷԻ բաժնեւէրերու 1319 տարուան տոկոսը վաղուընէ պիտի վճարուի ասն օրերէ զատ ամէն օր ժամը 6էն 9։

ԿՐԹԱԿԱՆ Նախարարութիւնը տեղեկանալով թէ բողոքական հաստարակութենէն Յարութիւն աղա, Պոյաճքէօյի մէջ իր ունեցած տունը դպրոցի վերածած է առանց արտօնութեան, Ոստիկանական Նախարարութեան գրած է որ անմիջապէս փակել տայ նոյն դըպրոցը։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՀՐԴԵՀ.—Շաբաթ գիշեր հրդեհ ծագեցաւ Էրտէքի Հարաքի գիւղին մէջ և այրեցան 50ի չափ տուներ։ Բոլոր գիւղը պիտի այրէր եթէ Մարմարա կղզիին ջրհանները չհանէին։

ԱՐԿԱՒՐ.—Սրմաքէշ Խանի մէջ խոհարար Վարդան առջի օր Սուլթան-Պայազիտի հրապարակին վրայ կառքի մը տակ մնալով ճմլումներ ստացաւ։

—Գում-Դարուի մէջ դերձակ Լիզոլի 1½ տարու աղջիկը, առջի օր տանը պատուհանէն իյնալով ծանրապէս վիրաւորուեցաւ։

ՅՈՒՍԱՀԱՆ ՄՐ.— Զիլէի (Սվազ) Թաթլը Բունար թաղէն Սրապեան Ոսկեանի հայրը չկրնալով դիմանալ ենթակայ եղած անբուժելի հիւանդութեան, ինքզինքը թունաւորեր է։

ՍԱԿԱՐԱՆ

Երկաթուղիի արժեթղթերու կուրոնները գաւառներէն ղրկուած ժամանակ ոմանք սխալ տեղէ կը կտրեն։ պէտք է գիտնալ թէ՝ հարկ է անպատճառ կտրոնները քովի հորիզոնական չրջանակն ալ — որուն մէջ ալ արժեթուղթին թիւը կայ— միասին կտրել և այնպէս ղրկել։ Եւ մէյ մըն ալ գիտնալ պէտք է թէ՝ վճարուելիք գումարը, 2—2 ու կէս ֆրանք ամբողջ կտրոններուն համար է, և ոչ թէ իւրաքանչիւր կտրոնին համար։

—Գրեթէ ամէն օր նոր բարձրացումներ կ'ունենան Օսմանեան թուղթերը և չատ հաստատ կը բռնուին բոլոր սակարաններու մէջ։

Մ. ՀԱՅԱԶՆ

×

Ռուսական	93.80
Ճարոնական	64.—

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Երէկ գիշեր ուշ ատեն հեռագրական գործակալութեանց կողմէ մեզի հաղորդուած են հետեւեալ հեռագիրները.—

ՆՈՐ ՌՈՒՄԲԱԿՈՇՈՒՄ

ԲԱՐԻԶ, 16 Մարտ.— Բորթ Արթուրէն կը հեռագրեն թէ ռուսական նաւատորմը, հրամատարութեամբ ծովակալ Մաքարովի, երէկ նաւահանգիստէն դուրս ելաւ պարզ նաւային չարժում մը ընելու համար։ Այս չարժումը ծնունդ տուած է այն զրոյցին թէ, նաւատորմը Վլատիվոսթոք մեկնած է։

Ուրիշ հեռագիր մըն ալ կ'ըսէ թէ, ճարոնական երկու զրահաւոր, երկու յածանաւ և երկու թորպիլանաւ ռմբակոծեցին Տալնիի ծոցին մէջ Սանդանթաս նաւահանգիստը։

ՀՌՈՄ.—Բիլիի տեղւոյն դեսպանը կը հերքէ քանի մը թերթերու այն լուրը թէ, Բիլիի կառավարութիւնը մարտանաւեր ծախած է Ճարոնի։

ԲԱՐԻԶ.—Թոքիոյէն կը հեռագրեն թէ Ճարոնի կառավարութիւնը արտօնութիւն չտուաւ Թղթակիցներուն հետեւիլ պատերազմական գործողութեանց։

—Մ. Բէլլան ելմտացոյցի յանձնաժողովին առջեւ պարզեց Ֆրանսայի նաւատորմին կացութիւնը։

"ՄԱՆԶՈՒՄԻ,,Ի ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆԸ

4 Mars 1904 48

ԼԱՖՈՆՅԱՆՆԵՐԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԺՈ.

—Բիչ մը զգուշաւոր եղիր, ըսաւ Սավարի Ճիւլիան, ինձի հիւանդի, նոր ապաքինողի տուր դրէք և ես առողջութիւնս պիտի վերստանամ։

Ասիկայ միակ լեզուն էր զոր պէտք էր գործածէր Ճիւլիան պէս կնոջ մը համար։ Ուրիշ ամէն պարագաներու մէջ կինը պիտի համոզուէր ապահովաբար, բայց ան բացառիկ կացութեան մը մէջ էր։ Հիմա կը կասկածէր Սավարիի մեղադրութեան վրայ, որպէս զի իր դերը չարունակէր, ա՛լ աւելի առաջ երթալ չէր ուզեր այդ գործին մէջ։ Կը մերժէր Վիպէռի հետ ամէն համաձայնութիւն։ Բայց միւնոյն ժամանակ փոխան ալ չէր Սավարիի անմեղութեան, որպէս զի ընդունէր անոր առաջարկած դերինը։ Այն վայրկեանին ներս կասկածի նշոյլ մը զար առնելը, կինը պէտք պիտի ունենար դադրեցնելու ամէն մտերմութիւն։ Սավարիի ոչ մէկ աղերսը, ոչ մէկ պատճառաբանութիւնը չէին կրնար զայն յուզել։ Իր սիրտը անլուր պիտի մնար ամէնէն անդիմադրելի հրապուրանքին։ Ներկան և ապագան իրեն չէին պատկաներ, ցորչափ չի ցուէր այն խաւարը որ անցեալը կը ծածկէր։

Տիկ. Վիտալ վերստացաւ քաջութիւնը և դէպ ի Սավարին երթալով ըսաւ անոր։

—Եթէ զիս կը սիրէք, ինչպէս կ'ապացուցնէք, եթէ կը յարգէք ձեր սէրը, եթէ կը յարգէք նոյն ինքն զիս, ձգեցէք ինձի պարո՛ն, երդո՛ւմ կուտամ ձեզի, և ա՛լ մէյ մըն ալ մի՛ ջանաք զիս տեսնելու։

—Օ՜, գոչեց Սավարի յուսահատութեամբ, ա՞ս էր ձեզ պիտի պատասխանէիք ինձի։

—Հաւատացէք, ուրիշ ձեւով չէի՛ կրնար պատասխանել։

—Բայց սիրտս կը խորտակէք...

—Աւա՜ղ, ըսաւ Ճիւլիա տխրութեամբ, այդ սխալը իմս չէ։

—Գոնէ՛, յարեց արգունքոտ աչքերով, գոնէ պարզեցէ՛ք ձեր այդպէս խստութեան պատճառը։

—Ո՛չ, ասիկա անկարելի է։ Հաւատացէ՛ք որ անկարելի է ադ ինձի համար։

—Ա՜հ, ի՜նչ տառապանք Աստուած իմ, գոչեց Սավարի, որ թիկնաթոռի մը մէջ ինկաւ, ձեռքերը ճակտին տարաւ, կարծես ամփոփելու համար պայթելու պատրաստ իր ցաւը։

Այս վայրկեանին Մարիէթթա սրահ մտաւ և Տիկ. Վիտալի մօտենալով ականջն ի վար ըսաւ.

—Բեղի կ'ուզեն։

—Ո՞վ։

—Զճանչցած մէկս։ Կարեւոր բան մը կ'ներեւայ։

Ճիւլիա ոտքի ելաւ և առանց կրնասարդին նայելու դուրս ելաւ։ Դատական նախարարութեան մէկ սպասաւորն է։

—Տիկի՛ն, ըսաւ ան, հարցաքննիչ դատաւոր Մ. Կուզպէ սա նամակը տուաւ։

—Տուէք նայիմ։

Առաւ նամակը և մինչ Մարիէթթա սպասարկուն կը ճամբէր, ինք սրահ մտաւ, պատուհանի մը մօտեցաւ և սկսաւ կարդալ հետեւեալը։

«Տիկին,

«Պարտականութիւնս է ձեզի լուր տալ կարելի եղածին չափ շուտ թէ վերջապէս գտանք ձեր ամուսինին սպաննիչը։ Լանկլատ անուն թիապարտն մըն է։ Ջախջախիչ ապացոյցներ ունինք անոր դէմ, որոնք վայրկեան մը իսկ չեն կասկածեցնէր անոր մեղապարտութեան։ Մնաց որ խոստովանութիւններ ա՛ր բրած է։ Այսպէս, Մ. Սավարիի դէմ մեր բոլոր կասկածները կը ցրուին և անոր մասին կատարուած հակողութիւնը այսօրուընէ կը դադրի։

«Տիկին, սրտանց կը մաղթեմ ձեր օրինաւոր վիշտին և երջանիկ եմ վերջապէս թէ, ձեր ամուսինին մահուան վրէժը պիտի լուծուի շուտով։

«Ընդունեցէք Տիկին իմ յարգանքներս և համակրանքներս։

ԿՈՒԻԿՈՂ»

Երկու անգամ կարդաց այս նամակը համոզուելու համար թէ չէր խարուեր։ յետոյ չըմտնէին մօտ գնաց, նամակը կրկին նետեց և դէպի Սավարին առաջացաւ։

Սավարի գլուխը վար վերցուց և առանց հարցնելու թէ ի՞նչ կ'ուզէր ան իրմէ, զայն կը դիտէր։

Ճիւլիա երբ անոր մօտեցաւ, անուշ շշնջով մը ըսաւ.

—Շատ տառապեցուցի ձեզի։ Ներեցէ՛ք և երբեք պատճառը մի հարցնէք անցեալ վարմունքիս։ Անիրաւութիւններ գործեցի ձեզի հանդէպ, բայց զանոնք պիտի դարմանեմ։

Հազիւ այս խօսքերը ըսաւ սկսաւ հեկեկալ արցունքներու մէջ։

ԺԲ.

Մասնաւոր կառք մը՝ որուն նորմանական երկու ուժեղ ձիեր լծուած էին, առտու մը եկաւ կեցաւ Օթէլ տէ Բրէնսի դրան առջև։

Ցանկարծ, կառապանին քով նստող սպասեակը վար ցատկեց տեղէն և փութաց հրամաններ առնել կառքին մէջի անձէն։

—Հասկցէք թէ, ըսաւ այդ անձը, կոմս Ռուպինին միշտ հո՞ն կը բնակի և թէ հիմա նե՞ռն է։

Սպասեակը փութաց այդ հրամանները կատարել և վերադարձաւ յայտնելով թէ կոմսը դեռ հոն է և թէ դեռ դուրս ելլելը չեն տեսած։

—Ո՛րեմն, դուռը բաց և օգնէ որ իջնեմ, ըսաւ կառքին տէրը։ Հասկցա՞ք թէ ո՞ր թիւը կը բնակի. աւելցուց բանէն անցնելով։

Թարգմ.

ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆ

(Շարունակելի)

ԿՐԹՈՒԹԻՒՆԸ ՕՐՕՐՈՑԵՆ ՊԱՐՏԻ ՍԿՍԻ

ԾՆՈՂՔՆԵՐՈՒՆ ՄԻԱԿ ԴԱՍԱԳԻՐՔ

«Կրթութիւնը Օրօրոցէն» գիրքը մօտ մը սրաէն բղխած և բարոյականի մաքուր հոգիովը օծուած դասերը կուտայ մեր տան տէրերուն և աւելի ճիշդը՝ մայրերուն իրենց իրենց սիրելի վարժարանի բարեկամը, ամէնէն անկեղծ և փորձառու խրատուն և առաջնորդը։

ՄՈՒՇԵՂ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

(Մանզումէ թիւ 769)

Մանկանց ֆիզիքական և բարոյական կրթութեան վերաբերեալ սոյն օգտակար գիրքը որ ուղղեալ է ծնողքներուն, անհրաժեշտ է որ գտնուի ամէն տան մէջ, ուր որ մանուկ կայ կամ մանուկ պիտի ծնի։ Ծնողաց համար անհրաժեշտ ուղեցոյցը և իմաստուն խորհրդականը կրթութեան համար։ Ապարանքներ պէտք է դիմեն Կ. Պոլիս, Գալաթիա, գերեզմանատան էֆ. Դանիէլեանի սենեակը։ Գաւառներու համար փոստային ծախք չի պահանջուիր։ Գրավաճառներուն 25% զեղչ։ Գին 5 Ղր.

ՈՍԿԻ ՄԻԵՏԱԼ, ՊԱՐԻԶ 1900

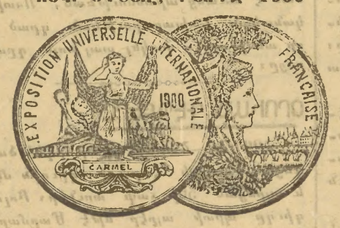

ՍՐԵՒԵԼԵԱՆ-ՔԱՐՄԷԼ ԸՆԿ.

ԱՆԱՐԱՏ ԳԻՆԻՆԵՐ ԵՒ ՔՕՆԵԱՔՆԵՐ

ՈՒՇՕՆ ԷԸ-ՍԻՕՆԻ (Պաղեստին) մեծ մառաստանէն

ԱՄԷՆ ՏԵՂ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ. — ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ ԵՒ ՄԲԵՐԱՆՈՑ

Ղալաթիոյ Քարափը, Սիրէ Ֆրանսէզ, թիւ 145—147

Բարիզի բժշկ. կաճառին բրոֆէսէօր Ժ. ԲՈՒՇԷԻ
Պոլսոյի գիտական կաճառէն Բրոֆ. ԿԱՅՕՆԻ
Համալսարիի քաղաքագետութեան քիմիագէտ Մ. ԷՆՕՖԻ և այլ նշանաւոր գիտուններու վկայութեամբ,

ՄԵՐ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ԵՆ

ԲՆԱԿԱՆ, ՕԳՏԱԿԱՐ ԵՒ ԴԱՐՄԱՆՈՂ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԵԼ ՎԱՃԱՌԱՆԻՇԻՆ

ՎԱՃԱՌԱՆԻՇ

ՏՕՔԹ. ԻԶԶԷԹ ՔԵԱՄԻԼ

ԷՄԲԱԶԸ ՃԻԼՏԻՑԻ ՎԷ ԷՖԻԷՆՃԻՑԻ ՄԻՒԹԷԼԱՍՍԸՄԸ

Թապիպը մուսիպէէն եաչատն հասել օրան վէ չիրքին պիր մանզարէ իրայէ իսկն քիրիպէլերի վէ հէկ պիր չէրէ մէպնի օլմայան սաչ տէօքիլմէսինի սայլարքն ըէնկինտէ պիր թէֆիրէ հասել իմմէքսիզլէն սոր զէմանատ թէսաւի իսէր, վէ եէնի վէ էսկի պէլ սօղուգրուղուքնը ասլա իդտարրայ հասել իմմէքսիզլէն օտն ուսու իլէ թէսաւի իսէր վէ ֆրէնկի եարէ վէ իլլէրինին ազ օէմանատն թէսաւի իսէր։

Բաղար վէ ճումատատն մատատ հէր կիւն սատի ան պուչուգատն սօնրա Շատատէ գարաղօլու ճիվարնատ Լէֆթէր էֆ.նին էշզախանէսինտէ, վէ 7տէն 8է գատար Սուլթան Ամէտտէ Պէյէտիյէ պաղչէսի գարչուսրտատի ճօրճի էֆ.նին էշզախանէսինտէ պուլունուր։

ԶՈՒՏ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՍՈՒԵՂԷՆԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Մեծ մթերատոց զուտ Անգլիական և Սկովտական կարեւոր գործարաններէ արտադրուած ամէն տեսակ ասուեղէնի, չուխա, քաղմիր, չանագ, փասոնէ և ուրիշ ամէն կարգի կերպասներ՝ ամէն եղանակի ու ճաշակի յարմար։ Կը ծախուի մեծաքանակ և փոքրաքանակ։ Մանաւոր գեղչ "Պոլսոյ" և գաւառներու համար։ Դիմել Կ. Պոլիս Հանրօրոյ խան, թիւ 31։

ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ ՖՐԱՆՍԷՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

Ֆրանսերէն լեզուին աւագ կարեւորութիւնը նկատառութեան առնելով թերթիս Մրսօնատէրը հրատարակած է ձեռնտու մատակարարիլ մը պատրաստած հետեւեալ դասընթացքը որ իր դիւրասոյց մեթոտով բոլորովին ազնիւ կերպով կը սովրեցնէ ֆրանսերէն լեզուն։

Մէսարիֆլի Վսմ. նախարարութիւնը այս դասագիրքերը գնահատելով ընդունած է զպրոցական ընդհ. ծրագրերին մէջ ինչ որ գրաւական մ'է անոնց բանարժէք առատութեան։

	գրչ.
1 Alphabet	2½
2 Lectures moral et instruction	5
3 Nouvelle grammaire	7½

Գաւառացի ընթերցողներուն ծանուցութիւն մը ծառուցած բլլալով փոխարէն ծախք չենք պահանջեր։

Այն ծնողքներն ու ուսուցիչները որոնք կուզեն անմիջական կիրառով ուսուցնել ուսանողներուն, պէտք է մի միայն և միայն այս դասագրքերը տան անոնց ձեռք։

Կը ծախուի Մանզումէի Տպարանը և անոր կից Գալաթ Արի ճատտէի 38 թիւ Վաքանի գրատունը։

ՏՕՔԹՈՐ ՃԷԼԱԼԵԱՆ ՀԱՆՐԱՕԳՆՈՅ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԴԱՂՂԻԱԿԱՆ, ՄՐԹՈՒԱՑԻՆ ԵՒ ԾՆՆԴԱՄԻԶԱՑԻՆ ԱՖՏԵՐՈՒՆ

ԲԵՐԱ, Մեծ Փողոցի ուղղութիւնն վրայ, Միւք փողոց թիւ 4 ԱՄԷՆ ՕՐ,

ԱՍԱՄՆԱԲՈՅԺ Մ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԲԵՐԱ, ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 4

(ԹՈՎԱՏԼԵԱՆ ՍՐՃԱՐԱՆԻ ԴԻՄԱՑԻ ՓՈՂՈՑԻՆ ՄԷՋ)

ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄՍ 9ԷՆ 3 (Ը. Ե.)

Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ

ՏՕՔԹ. Գ. ԿԻԼԻՊԷՆԿԵԱՆ

ԲԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ ՎԿԱՅՈՒԱԾ

Մասնագէտ՝ ջղային եւ սամոխի հիւանդութեանց

Երկար տարիներ Բարիզի հիւանդանոցներու մէջ վերոյիշեալ հիւանդութիւնները ուսումնասիրելով՝ այսպէս կոչուած Սալբէթրիէր հիւանդանոցին մէջ ալ կարեւոր պաշտօններ վարած և նշանաւոր Բրոֆ. Ռիչմոնի ու Մարիէօի քլինիքներու մէջ կատարուած աշխատութեանց մասնակցած ըլլալով՝ վերջերս հաստատուած է Բերա, Մեծ փողոց Աղա Ճամիի Մոտ թիւ 124 դարմանատունը, ուր ամենավերջին դրութեամբ կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ կը դարմանէ իրեն դիմող հիւանդները ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 1էն մինչեւ 4։ 17—24

ԳՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ

ԹԱՐԻԽԸ ԹԷ՝ԱՍԻՍԻ 1863

ԱՆՈՆԻ, ՇԻՐՔԷԻ

ԹԷՄԱՄԸ ԼՔԷ ԱՒԶ ՕԼՈՒՆԱՆ

ԱԿՐՄԱԵԼՍԸ 250,000,000 ՖՐԱՆԳ

Մերքէզը իսարէսի՝ Գալաթասարայ Գարաքէօյ է։ Շիւպէլէրի՝ Սթամպոլսոյ

Սուլթան Համամ ճատտէսինտէ Ալլանվէրոյ խանտատ վէ Գէ օղլուսատ ճատտէի Դէպիրտէ 333 Ն՝ մաղիրտէ

Մէ լէքիէր իսթարէխանէլէրոտ պիլիճիի մուսմէլաթը սարրաֆկիյէ իճրա օլունուր։ Կալաթասարայ հատուխանէսինտէ մէթանէթի վէ՝ պէտէը իճաբէնին ալլրը իլէ հէր տուրլու ռէգոպէրէրէ թէֆիվվիւգ խտէճէ սուրէթաէ խուսուսի գասա տարրէսի մէվճուտ տրր։

Կալաթասարայ իսարէխանէսի վէ Դէյ Օղլու չիճէսինտէ պանգա իլէ ուսամէլէսի օլուղուզունու միսպիթ Լվրոգը հարգ օլանլարա մախսուս սալոնը տր մէվճուտ տրր։

Սթաւրոս Սուլթանի էմրէա լալրինէ բարա իդրազ վէ Սիրքէճիտէքի խուսուսի տէբսրնա էմանէթ սուրէթի իլէ էմրա գասրալ իսէր։

ՍԱԹԼԸՔ ԽԱՆԷԼԷՐ

Գուլքարուտա Գուլլուք սօգաղընատա Ճամիի գէրիի գարտոնատա վիւքէրէր 6 նումէրօլը 2 պայ քաֆէ 2էր օտա, պիրէր մաթպախ, պիրէր մաղազար պաղչէ, պիրէր գույու, նէզարէթը քեամիլլի վէ մահիէ 6էր մէճիտիյէ իմար ալէթիրրի։ կէնմէք արզու իսթէնլէր տէբուսինտէքի մուսթէհրրէր թարաքիճնատ վէ բաղարլրզը՝ Մրզար Զարչուսրնատ Բամուգնըլար իլէրիսինտէ 13 նումէրօլը մաղազատա սօրկանը Իսկինտրը Մէնէմէ էֆ. իլէ իճրա օլունաճակ տրր։ 1—6

ՏՊԱԳՐԱՆ ՆԵՐՍԷՍ Գ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ-ՎԻՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ

Կ. Պոլիս. Քիւչիք Ասքր էքէնտի խան

Ծանօթ Տպարան, յարգել հասարակութենէն վայելած նախկին քաջալերեալ, այս անգամ բերել տուած նորագոյն մեքենանէրու շնորհիւ պատրաստ է ամէնէն դժուարագոյնները իսկ գլուխցնել։

ՄԱՏՈՒՐ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԵՒ ԱՆՀԱՒԱՏԱԼԻ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ

Տպարանիս մէջ կը պատրաստուին, նամակագրութիւններ, պարբերականներ, փոխանակագիրներ, չէքեր, հարտանէական գուռեթներ, հրաւիրագիրներ, ազգեր, գրքալակներ՝ ամէն լեզուէ, ինչպէս նաեւ վաճառականաց վիմագրական, տպագրական և կազմի վերաբերեալ ամէն տեսակ գործեր։

«Մանզում» կը պատրաստուի կէս ժամուան մէջ

1000 նումէրակագրութիւն 10 դրուշ, 100 այլեցարթ 5 դրուշ

100 դրշ.ի ապապահանի ընդդիմ մէկ տուփ այլեցարթ կը նուիրուի։

Գաւառներէ եկած ամէն յանձնարարութիւն փութով և դիւրաւորութեամբ կը կատարուի։

Ա՛ԽԱԴԵՒՕՆ

ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՃԸ ՎԷ ԷՄՊ ԻԶՈՒՆ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԻԱՄԸ

1828 Վէ 1829ՏԱ ԹԷԷՍՍԻՍ ԻՏԻԼՄԻՇ

Բարիստէ Բլաս Վէնտուսա, 9 նումէրօլու սարբէէ խուսուսի։

ՀԱԲԻԼ ՏԻՐԳԷՆԻ

Սէրմայէ վէ ֆիթիեան 119,000,000 ֆր.
1902ին մագազուզաքը 24,000,000 »
Իսմէէն գիեան 279,000.000 »
Սիկուրթայր խանէլէրին գէյմէի 21,500,000 »

ԷՄԻՐ ՏԻՐԳԷՆԻ

Սէրմայէ վէ իսթիեան 158,000,000 ֆր.
1900 մագազուզաքը 12,000,000 »
Իսմէէն գիեան 129,000,000 »
Սիկուրթայր էմիր գէյմէի 272,000,000 »

ՊՈՒՆ ՇԻՐՔԻԹ զանէթ միւասիա չէրսիթի իլէ Թիւրքիատա գալա իսէր ԷՄԻՐԻՐ ՍԻԿՈՒՐԹԱՍԸ տախի միւթէալիֆ սուրէթաէ վէ խուսուսի էնվէն

ֆիեանէլա էմիր սիկուրթա իսէր։

ՇԻՐՔԻԹԻՆ ՊԱՆԳԱՍԸ չ.Պ.Ն. Սթանպոլ Աժանթրանատի

Սթանպուլատա Սուլ... Օղլու բաղաճիանա տրր։

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՑԹԱՑԹԻՒ ԿԱՑՍԵՐԱԿԱՆ ԳԱԼԱՏԱՆ

THE SINGER MANIFACTURING Co.

ՍԻՆԿԷՐի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ լինուած ըլլալով, իրենց տակաւութեամբ այնքան գնաւեն որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ինտանիքներու, դերձակներն ու կօշկակարներն լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէր ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատոյ վկայական և չքաղդամատաց է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մանաւանդ՝ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն ՍԻՆԿԷՐ Ընկերութեան վաճառատուներու մէջ։

ԲԵՐԱ՝ 1. Մեծ փողոց, Պոն Մարշէի դիմաց թիւ 343 և 343 կրկին։ 2. Մեծ փողոց, Կալաթա Սէրայի դիմաց։

ԿԱԼԱԹԱ՝ 1. Սինկէր խան, Քիւնէլին Եանը։ 2. Թրամվէյի կայարանին դիմաց

ՊՈՒԼԻՍ՝ 1. Սուլթան Համամ թիւ 2։ 2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվիյամ կայարանին դիմաց թիւ 13։

ՍԿԻՒԻՍԱՐ՝ Չարչը պոյը թիւ 120։

ԴԱՍԵՐԸ ԵՒ ՆՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆԸ ԶՐՊ

Սինկէր Ընկերութիւնն կեդր. վարչատեղին կը գտնուի, Բերա, Մեծ փողոց թիւ 343 և 343 կրկին, Սարդիս պէյ Տիւզ Օղլուի առանը։

Կեղծիքէն զգուշանալու համար վերի նիշանաղրութիւնն քննու է։

ԱՐԴՈՒԶԱՐԴԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԳՐԻԳՈՐ ՄԱԶՄԱՆԵԱՆ

Այն ամէն փափկաճաշակ և չէք տիկինները և օրիորդները, որոնք կը փափաքին ճաշակի յարմար և վերջին հրաճեւութիւններուն համաձայն կանանչիներ, պուսոտ, տանթէլ, ժապաս., սեղմիրան, հովանոց, գուլպայ և առաջնակարգ ֆապրիֆներու հոտեղէններ և ուրիշ ամէն տեսակ նորաձեւութեան նիւթեր գտնել, ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԱԺԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ, պէտք է դիմեն՝

Մեծ Շուկայ, Գալփմաճիլար, թիւ 56

ԳԻՒԼԻՍԹԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Լ. Ա. ՔՕՆՖԻԱՆՍ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՄԵԾ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿ.

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵԱՆՔԻ ԴԷՄ

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ 1844ԻՆ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Երաշխ. դրամագլուխ	56,000,000 Ֆրանկ
Մինչեւ 1901ի վերջը վճարուած վնաս	101,720,000 »

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Երաշխ. Դրամագլուխ	36,000,000 Ֆրանկ
Մինչեւ 1901ի վերջը վճարուած վնաս	25,000,000 »
Ապահովագրուած գումար	321,000,000 »

Ընդհանուր ծովային ապահովագրութիւն հիմնեալ 1818ին

ԼԱ ԲՕՆՖԻԱՆՍ կը գտնուի Ֆրանսայի կառավարութեան և լորտ պատգամաւորներու քննչութիւնը տակ։

Այս վարչի ընկերութիւնը գրեթէ ամէնէն վեր վարկը կը վայելէ ամբողջ. գրան գործառնութեանց և վճարելիութեան վրայ գաղափար մը տալու համար հոս թուենք մէկ քանին այն հանրածանօթ մեծ հաստատութիւններէն, որոնք ապահովագրուած են ԼԱ ԲՕՆՖԻԱՆՍԻ։

Ֆրանսայի նահանգներու և գաւառներու կարգ մը պաշտօնատուններ զատ, Բարիզի Օրէրա, Վօտվիլ, Նուվօթէ, Ամպիկիւ, Ֆոլի-տրամբիք և այլն։

Պոն Մարշէն, Լուվրի վաճառատունները, Բիկմարիանը, Բրէնթանի, Ժառարիէռի, Օթէլ տը Վիլի և Սամարիթէնի մեծ վաճառանոցները։

Պանք տը Ֆրանսի մասնաճիւղերը, Բրէսի Ֆոնսիէն, Բրէսի Լիոնի ֆրանս. մասագներու, քիմիական արտադրութեանց ընկերութիւնները, Ֆրանսայի Կնդբ. Դեղարանը, Լուսարի հնձքերը, կենդանաբանական պարտէզ և այլն։

* * *

Այս պերճախօս թուումներէն ետք, ա՛լ աւելորդ է խօսիլ այս ընկերութեան վրայ. սա, ինչպէս ըսինք, ամենամեծ վարկ մը կը վայելէ ամէն կողմ։

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆ Է ԲՈՒԼՍԻ ԼԻՈՆԷՆ

ԼԱ ԲՕՆՖԻԱՆՍԻ Պոլսոյ կողմի գործակալութիւն

Պոլիս, Մահմուտ Փաշա, Պէյիւլ Երլտրզ խան, թիւ 14։

ԳԱՖԷՐԻԿ ԱՃԱՓԵԱՆ

Որ միանգամայն Պոլսոյ կողմի գործակալն է COMPAGNIE D'ASSURANCE GÉNERAL MARITIME (Ընդհ. ծովային ապահովագրական) Ընկերութեան։

Անհրամասն ամէն տեղեկութիւն հաճութեամբ կը տրուին բոլոր դիմողներուն։

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ

ԱՍԱՄՆԱԲՈՅԺ

Պոլիս, Պանչէ Դարու, Պին Պիր Զէտիսի դիմաց

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ ամէն առաւօտ կանուխ կը գտնուի Սկիւտար, Իճատիյէ, Տողրամաճը փողոց իր ընակարանը։ Ամէն օր 5—11 դիմել Պոլիս, Պանչէ Դարու, Պին-Պիր-Զէչիտին դիմաց։

Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ

ՏՕՔԹ. Ն. ԹԻՒԼԵԱՆ

Իր յաճախորդներուն դիւրութեանը համար ամէն օր կը գտնուի Պոլսոյ Գարաքէ Քիւչիւք քեան Դեղարանը, կէս օրէ մինչեւ 2 (Ը. Ե.)։ Առտուները մինչեւ կէս օր Մարտիրոս։ ըստ առաջնոյն։ 7—80

Skr bt SGorkG

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԴԱՖԹԵՐԻԱՆ